

Årsredovisning 2011

4 Ett samhälle där alla medier är tillgängliga

6 Milstolpar

8 Resultatredovisning för Talboks- och punktskriftsbiblioteket

8 Verksamhet

9 Samverkan

13 Verksamhetens styrning

13 Riksrevisionen

14 Kvalitativa aspekter och kvalitetssäkring i verksamheterna

15 Utveckling av förvaltningskostnader

16 Tillgång till litterära verk

17 Talboksverksamhet

20 Punktskriftsverksamhet

23 Utvecklingsverksamhet

23 Talsyntesutveckling

23 Taltidningsutveckling

24 Taltidningsverksamhet

26 Studielitteratursverksamhet

29 Nya verksamheter

29 Verksamhet för personer med synnedsättning

30 Kulturtidskrifter

30 Teckenspråkig litteratur

31 Utskrivningstjänst av punktskrift

32 Information och råd

33 Integration och utbyte

35 Återrapportering av uppdrag inom området

36 Särskilda organ

36 Punktskriftsnämnden

37 Taltidningsnämnden

39 Återrapportering av uppdrag inom verksamheten

39 Barn- och ungdomsstrategi

39 Kompetensförsörjning

43 Finansiella dokument

43 Resultaträkning

44 Balansräkning

46 Anslagsredovisning

46 Redovisning av bemyndigande i årsredovisningen

47 Tilläggsupplysningar och noter

54 Sammanställning över väsentliga uppgifter

56 Ordlista

58 Underskrift

Ett samhälle där alla medier är tillgängliga

TPB:s långsiktiga insatser för att främja kvalitet, förnya och utveckla verksamheten innebär att vårt långsiktiga mål – alla användare ska ha tillgång till tillgängliga medier 24 timmar om dygnet – nu glädjande nog har infriats.

Enkla och attraktiva lösningar för strömmande lyssning i mobiltelefon eller egen nedladdning av cirka 90 000 digitala talböcker till datorn har inneburit många nya användare av tillgängliga medier. Detta är även frukten av den svenska talboksmodellen där alla bibliotek förmedlar de tjänster och produkter som TPB producerar eller förvärvar.

TPB bedömer att de 55 000 användarna har under året vuxit med 10 % och är nu drygt 60 000 och flertalet av dessa nytillkomna användare är unga dyslektiker, en kategori som vi tidigare haft svårt att nå.

Envägslån av punktskriftsböcker har också blivit en succé eftersom användarna nu får nya böcker betydligt snabbare med ny distribution. Kötider på punktskriftsböcker har tagits bort genom att TPB infört den nya lånemodellen. Boken beställs på vanligt vis och skickas sedan ut i stora kuvert eller kartonger, beroende på hur många volymer den omfattar. Låntagaren läser boken och lämnar den sedan till pappersåtervinningen.

Roland Esaiasson
Myndighetschef

Vår vision och våra strategier

I arbetet med förändringsprocessen kring TPB:s verksamhet, organisation och kompetens har en central del av arbetet varit att stärka myndighetens identitet i form av en ökad tydlighet i vision och verksamhetsidé.

TPB:s vision

Ett samhälle där alla medier är tillgängliga.

TPB:s verksamhetsidé

TPB ger personer med läsnedsättning tillgång till de medier de behöver, på det sätt som passar dem.

TPB har till detta fyra huvudstrategier:

Användarperspektiv

Genom ett brett urval av tillgängliga medier, effektiv produktion och digital distribution möter TPB användarnas behov. Genom regelbundna användarundersökningar kartläggs användarnas behov.

Produktions- och förvärvsperspektiv

Genom ökad tillgång till digitala förlagor, utvecklade processer och ett internationellt samarbete effektiviseras TPB:s produktion och förvärv.

Samverkansperspektiv

Genom samverkan med bibliotek, myndigheter, organisationer och företag, både nationellt och internationellt möter vi målgruppens efterfrågan på produkter och tjänster.

Globalt perspektiv

Genom aktivt deltagande i internationell standardisering, forskning och global upphovsrätt, utvecklar TPB sina möjligheter att genomföra uppdragen.

Milstolpar

Statskontorets analys av TPB

Statskontoret har på regeringens uppdrag genomfört en myndighetsanalys av TPB vilken publicerades i november 2011. Statskontorets uppfattning är att TPB bedriver en i allt väsentligt väl fungerande verksamhet och att myndigheten löpande söker utveckla effektiviteten i verksamhet och resursutnyttjande i förhållande till tilldelade medel och uppställda mål. Det

allmänt sett positiva intrycket innebär inte att verksamheten har stagnerat i sina nuvarande former. Tvärtom konstaterar Statskontoret att TPB har höga utvecklingsambitioner och för närvarande befinner sig i en förändringsprocess som berör ett flertal aspekter av myndighetens verksamhet, organisation och kompetens.

Nya uppdrag

Kulturtidskrifter

TPB har övertagit hanteringen av bidrag till inlästa kulturtidskrifter från Kulturrådet. I dagsläget innebär detta att TPB fördelar stöd till inlästa versioner av kulturtidskrifterna motsvarande 0,5 mkr.

Teckenspråkig litteratur

Många bibliotek kan nu ladda ner teckenspråkig litteratur via TPB-katalogen och låna ut böckerna i dvd-format. Det är främst barn- och ungdomsböcker, men det finns också ett litet antal titlar för vuxna. Böckerna produceras av Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM.

Det svenska teckenspråket har ingen tryckt form utan är ett rörligt och visuellt språk. När man överför tryckta böcker till teckenspråk blir de därför i filmad form. Men det är ändå litteratur på samma sätt som talböcker är det.

TPB i Libris

Under 2011 har TPB och BTJ kommit överrens om att utväxla filer så att TPB:s hela bestånd från och med den 1 januari 2012 ska finnas tillgängliga i LIBRIS nationella databas.

Genom denna historiska händelse har hela bibliotekssverige fått möjlighet att helt utan kostnad hämta hem cirka 90 000 digitala talboksposter med annotationer och övriga metadata. För TPB är detta en central utveckling av vårt nationella uppdrag även i relation till omvärlden. I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning framgår det att vi i Sverige ska tillhandahålla tillgänglig litteratur för dem som behöver detta. I Bibliotekslagens paragraf 8 ska folk- och skolbibliotek ägna särskild uppmärksamhet åt bland andra personer med funktionsnedsättning.

Barn- och ungdomsstrategi

TPB har antagit en övergripande strategi för att säkerställa att arbetet med att göra litteratur tillgänglig för barn och unga med läsnedsättning bedrivs strukturerat, målinriktat och långsiktigt. Grunden för TPB:s arbete med tillgängliga medier för barn och ungdom är FN:s konvention om barnets rättigheter och de normer, värderingar och principer som den ger uttryck för, samt TPB:s uppdrag som är formulerat i regleringsbrev och förordning.

TPB:s utgångspunkt är att barn med läsnedsättning ska få lika möjligheter att tillgodogöra sig barnlitteratur som andra barn. Detta gäller alla, oavsett barnets ålder, kön, språk, religion, nationellt, etniskt eller socialt ursprung.

Taktil strategi

Taktil läsning av punktskrift och taktila bilder sker med känselsinnet, genom beröring. Taktil läsning sker genom att läsaren använder en kombination av känsel, muskelkraft och rörelse, den så kallade haptiska förmågan. Inom en femårsperiod ska TPB erbjuda fler personer med olika typer av funktionsnedsättning, olika anpassade resurser inom det taktila området. Barn och ungdomar upp till 18 år skall särskilt prioriteras. Samverkan är en premiss för att nå nya användare och för att vidga TPB:s kunskaper och kompetenser inom det taktila området. TPB ska samverka med såväl enskilda som med grupper av användare, med myndigheter och institutioner på olika samhällsnivåer samt med leverantörer och intresseorganisationer.

Resultatredovisning för Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Den sammantagna kostnaden för TPB

Det totala verksamhetsutfallet för TPB:s verksamhet år 2011 blev 108 800 (100 336) tkr.

Tabell 1. Verksamhetsutfall, tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Intäkter	108 800	100 336	103 930	103 549	113 035
Kostnader	108 800	100 336	103 433	104 588	106 014
Verksamhetsutfall	0	0	-497	1 038	191
Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag	126 106	35 324	300		
Lämnade bidrag	126 106	35 324	300		

Verksamhet

TPB:s verksamhet redovisas enligt följande indelning:

- Talboksverksamhet
- Punktskriftsverksamhet
- Utvecklingsverksamhet
- Taltidningsverksamhet
- Studielitteratursverksamhet

Jämförande uppgifter för åren 2010, 2009, 2008 och 2007 redovisas i tabellform och i löpande text med uppgiften för 2010 inom parentes. Statistikuppgifter är i första hand hämtade från TPB:s produktionskontrollsystem Axapta, biblioteksdatasystem Mikromarc och egenutvecklade Access databaser. Manuella rutiner finns för insamlande av data för studiebesök, materialförsändelser med mera.

De verksamheter som framgår av tabell 2 är Talboks- och punktskriftsbibliotekets väsentliga slutprestationer.

Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet

Tabell 2. Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet. tkr

	2011	2010	2009	2008	2007
Talboksverksamheten, kostnader	39 293	35 855	32 970	37 357	38 422
Talboksverksamheten, intäkter	556	708	95	388	1 139
Punktskriftsverksamheten, kostnader	22 056	18 370	17 137	14 728	15 513
Punktskriftsverksamheten, intäkter	412	762	393	313	1 218
Utvecklingsverksamheten, kostnader	13 744	8 286	2 066	5 139	9 344
Utvecklingsverksamheten, intäkter	5 758	1 845	4 876	3 228	4 039
Taltidningsverksamheten, kostnader	124 781	35 222			
Taltidningsverksamheten, intäkter	-1				
Studielitteraturverksamheten, kostnader	35 032	37 927	48 750	47 364	42 735
Studielitteraturverksamheten, intäkter	167	601	1 049	844	625

Kommentar

Förändringarna i kostnadernas fördelning beror i huvudsak på att produktionen och förvärven av talböcker och punktskriftböcker har ökat under 2011. Produktionen av studielitteratur med talsyntes fortsätter att öka och detta innebär en minskning av kostnaderna.

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2011 har myndigheten en budgeterad intäkt under avgiftsbelagd verksamhet på 1 200 tkr. Myndigheten har inte haft något utfall under budgetåret.

Samverkan

Bibliotek

Myndighetens samverkan kan delas upp i olika aktiviteter och insatser. TPB har genom den så kallade svenska talboksmodellen under många år samverkat med läns-, folk-, sjukhus- och skolbibliotek som förmedlare av våra medier. Denna samverkansform finns också med universitets- och högskolebiblioteken. TPB har även inlett ett bredare samarbete med Internationella biblioteket i Stockholm för service till personer med läsnedsättning på andra språk. Vidare kan nämnas att TPB samarbetar med länsbiblioteken kring tillgängliggörande av bibliotekens lokala DAISY-inläsningar. TPB katalogiserar och införlivar titlarna i sitt digitala bestånd.

Den svenska talboksmodellen innehåller olika roller på lokal, regional och nationell nivå. TPB producerar litteratur i tillgängligt format och utvecklar tjänster för distributionen av böckerna. På den regionala nivån anordnas utbildningar och utvecklingsprojekt för att nå ut till målgrupperna för tillgängliga medier. Personal på de lokala biblioteken lånar ut, informerar om och sprider kunskap om servicen till personer med läsnedsättning. Förslag och beställ-

Talboks- och punktskriftsbiblioteket ska i årsredovisningen lämna en samlad redovisning av genomförda insatser och en bedömning av resultatet av samverkan med andra myndigheter och aktörer, däribland ideella organisationer och andra delar av det civila samhället.

ningar överförs via biblioteken till TPB från låntagargrupperna. Myndigheten bedömer att resultatet av denna samverkan visar hur viktigt den är och att informationsutbytet är nödvändigt för att TPB:s tjänster både ska nå ut till målgruppen och att de är anpassade för målgruppen. Myndigheten bedömer också att resultatet av denna samverkan är avgörande för att talböcker når ut till en ovanligt stor del av målgruppen jämfört med andra länder.

I det Svenska DAISY-konsortiet, SDK, samverkar TPB och läns-, universitets- och högskolebibliotek. SDK:s uppdrag är att sprida information om produktion, distribution och konsumtion av tillgänglig litteratur i DAISY-formatet. SDK ska också rekrytera nya medlemmar och vara en attraktiv medlemsorganisation. SDK anordnar en årlig konferens där TPB och andra informerar om aktiviteter och projekt som rör tillgängliga medier. Myndigheten bedömer att denna samverkan långsiktigt resulterar i ett mer utvecklat samarbete med TPB:s förmedlare som därigenom kan utveckla servicen till låntagare med läsnedsättningar.

Kungliga Biblioteket fick 2011 ett nationellt ansvar att samordna landets olika biblioteksformer. I samband med detta valdes TPB in i KB:s Nationella Referensgrupp som ska vägleda Riksbibliotekarien i strategiska frågor. TPB och KB har även samverkat i en rad andra frågor som digitalisering, kulturarv och Libris nationella katalog. TPB och KB har avtalat om att från och med 2012 presentera TPB:s nedladdningsbara talboksposter i den nationella katalogdatabasen LIBRIS vilket innebär att alla bibliotek kan importera TPB:s bestånd i sina egna bibliotekskataloger och därigenom i förlängningen nå flera användare.

Svensk Biblioteksförening, SvBib, och TPB har framförallt samverkat kring informationsarbetet med tillgänglighetsfrågor i samband med kurser och konferenser som de årligen återkommande Biblioteksdagarna. Även andra angelägna frågor som tillgången på E-böcker har funnits på dagordningen. TPB ingår också Svensk Biblioteksförenings specialgrupp inom International Federation of Library Association, IFLA.

Representanter från folk-, läns-, universitets- och högskolebibliotek samt Svensk Biblioteksförening är representerade i TPB:s råd.

Myndigheter

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, och TPB har likartade uppdrag och samverkar inom olika områden, för närvarande kring upphandling av produktion och genom att TPB katalogiserar SPSM:s bestånd och gör delar av det tillgängligt via beställning och nedladdning. Det senare har resulterat i att skolor och privatpersoner lättare kan hitta läromedel och låna och ladda ner dem utan kostnad.

TPB:s digitala arkiv har en central roll i den digitala distribution som utgörs av bibliotekens och enskildas nedladdning samt tjänsten med strömmande läsning via mobiler. Arkivet är placerat i Uppsala. Att samverka med en aktör som driver SUNET-arkivet och som därigenom kan hantera stora datamängder är en förutsättning för att TPB:s distributionsstrategier ska kunna förverkligas.

Universitet och högskolor

I enlighet med instruktionen har TPB under året samverkat med universitet och högskolor för att effektivisera och förbättra servicen till studenter med läsnedsättning. TPB har även ett samarbete kring förproduktion av kurslitteratur där universiteten lämnar underlag som leder till att kurslitteratur finns tillgänglig redan till terminsstart. I samverkan med Samordnare för studenter med funktionshinder har TPB arbetat för ökad kunskapsspridning genom ömsesidiga föreläsningar. Personal från TPB har föreläst för samordnarnätverket både nationellt och internationellt och en samordnare har föreläst på TPB:s om studenter med kognitiva funktionsnedsättningar.

TPB samarbetar med Kommunikationsmyndigheten PTS när det gäller olika projekt som rör distribution av tillgängliga medier. PTS deltog i projektet *”Envägslån för punktskrift”* under 2011. Under året pågick projektet där talböcker erbjuds i Storytels DAISY Reader. PTS finansierar och sitter i styrgruppen för regeringsuppdraget kring reformeringen av taltidningar 2010–2013.

Kulturrådet och TPB har under 2011 samverkat kring övertagandet av uppdraget stöd till inlästa kulturtidskrifter.

TPB har en representant med i TIR, Handisams råd för tillgänglig information.

TPB föreläser varje år på biblioteksutbildningarna i Uppsala och Borås. Arbetet med biblioteksservicen till personer med läsnedsättning lyfts fram. Två studenter har skrivit uppsatser om biblioteksservicen till personer med läsnedsättning.

SPSM, Handisam och PTS har representanter i TPB:s råd.

Organisationer

Myndigheten samarbetar med flera organisationer inom verksamhetsområdet. Under året har TPB och Centrum för Lättläst inlett ett samarbete kring produktion av LL-förlagets titlar. Likaså har man utökat samarbetet kring informationsinsatser för den gemensamma målgruppen.

Synskadades riksförbund, SRF, och TPB har haft ett samarbete allt sedan myndigheten skapades 1980. SRF är representerade i Punktskriftnämnden och i TPB:s råd. Under 2011 har SRF deltagit i utformandet av TPB:s taktila strategi och ett nära samarbete har skett i samband med överföring av verksamhet från SRF till TPB. Resultatet av samverkan med SRF är betydelsefullt, bland annat för utformning av produkter och tjänster för denna användargrupp. SRF är också involverade i regeringsuppdraget kring reformeringen av taltidningar.

Sveriges dövas riksförbund, SDR, bedriver ett flerårigt projekt, *Text till Tecken*, där TPB ingår i referensgruppen. SDR ser TPB som en möjlig myndighet att ta över och permanenta en individuell verksamhet för personer som behöver få text överförd till teckenspråk.

TPB och Hjälpmedelsinstitutet, HI, har under året samarbetat kring enkäten *"IT-frågan"*. Resultatet är att TPB:s frågor kommer ut till delar av målgruppen som är svår att nå.

TPB och Sveriges Författarförbund, SFF, har samverkat kring myndighetens anslutning till det internationella projektet TIGAR, finansierat av WIPO. SFF och TPB har båda skrivit under en MOU (Memorandum of understanding) som kommer att möjliggöra för TPB att utbyta titlar över nationella gränser.

Tillsammans med Forum för bibliotekschefer inom SUHF bedriver TPB ett viktigt arbete för att fortsättningsvis kunna utveckla servicen till studerande vid högskola och universitet.

SRF, Dyslexiförbundet FMLS, HI, SFF, SUHF, och Svenska Förläggarföreningen har representanter i TPB:s råd.

Internationell samverkan

Myndigheten samarbetar också internationellt på olika plan.

Som medlem, och bärare av styrelseposten, i Svenska DAISY-konsortiet, deltar TPB i det internationella DAISY Consortium, DC, kring utvecklingen av DAISY-formatet för produktion, distribution och uppspelning av tillgängliga medier. En av TPB:s anställda är också utlånad till DC för att utveckla tillgänglighetsaspekten i den öppna e-bokstandarden EPUB.

TPB samarbetar med de nordiska systerorganisationerna kring produktion, information, marknadsföring samt service till barn med läshinder. De nordiska

organisationernas chefer bedriver också ett löpande samarbete för att möta gemensamma behov och skapa förutsättningar för en långtgående samverkan.

Myndigheten är också representerad i styrelsen för IFLA:s Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section. TPB samarbetar med de andra länderna inom utvecklingen av bibliotekstjänster till personer med läsnedsättningar. Lånesamarbetet med utländska bibliotek har resulterat i 70 inlånade titlar, en siffra som har en potential att öka i och med samarbetet i TIGAR-projektet.

Företag

BTJ Sverige AB (BTJ) och TPB samverkar på flera sätt. BTJ är ägare till databasen BURK. TPB katalogiserar sitt material i BURK, information som sedan blir tillgänglig för alla bibliotek som är anslutna. TPB har under året avtalat med BTJ om att tillgängliggöra TPB:s bestånd i den fria nationella katalogen LIBRIS som drivs av KB. BTJ producerar cirka 300 talbokstitlar årligen, dessa säljs till landets bibliotek och är ett viktigt komplement till TPB:s produktion. TPB förvärvar dessa titlar med ett kvartals så kallad holdback. Titlarna blir då tillgängliga för nedladdning av bibliotek och enskilda låntagare. BTJ och Inläsningstjänst AB (ILAB) har också möjlighet att ladda ner och försälja titlar ur TPB:s bestånd. Verksamheten är viktig för spridningen av tillgänglig litteratur.

TPB har fortsatt att utveckla samarbetet med bokförlagen för att få tillgång till förlagsoriginal i PDF-format som produktionsunderlag. Under 2011 påbörjades ett samarbete med ett svenskt bokförlag kring samproduktion av en barnbok på svenska i EPUB3-formatet.

TPB:s Råd

TPB:s råd, inrättat 2008, samlar organisationer och myndigheter för att samverka inom myndighetens verksamhetsområde. Ett gemensamt mål är att få till stånd samarbeten för att nå dem inom målgruppen som idag inte känner till och använder TPB:s produkter och tjänster.

Verksamhetens styrning

Riksrevisionen

Riksrevisionen har för år 2011 granskat TPB:s direktupphandlingar. Granskningen har visat att myndigheten i ett antal fall överskridit direktupphandlingsnivån enligt LOU. TPB har i svar till Riksrevisionen framfört olika orsaker till överskridandet. Ett antal avtal har övertagits från Taltidningsnämnden och ett antal produkter och tjänster kan endast levereras av de företag som har direktupphandlats.

Det står dock klart att TPB har under 2011 haft otillräckliga rutiner för att säkerställa att direktupphandlingsgränserna inte överskrids och i vilka fall

myndigheten borde genomfört upphandlingar enligt LOU. Detta gäller främst då en och samma leverantör använts för flera olika projekt till flera olika verksamhetsgrenar kopplade till olika anslag.

De brister i verksamhetsstyrningen som Riksrevisionen påpekat har bland annat sin orsak i ökningen av de antal nya uppdrag som myndigheten fått under året, övertagande av verksamhet från Synskadades riksförbund, kulturtidskrifter, taltidningar, regeringsuppdrag kring reformeringen av taltidningen, Projekt Taltidningen 2.0 och teckenspråkig litteratur.

Detta har inneburit att omslutningen på anslagen på ett år ökat från cirka 110 milj.kr till cirka 240 milj.kr vilket är mer än en fördubbling. Förväntningarna på att snabbt omsätta dessa anslag till användarnytta har varit högst påtagliga och är därmed en förklaring till ovanstående brister.

Behovet av samordning av upphandlingar och utökade tjänster har i vissa fall varit svåra att förutse. Följden har blivit att TPB inte fullt ut kunnat säkerställa att samtliga direktupphandlingar som omfattat olika uppdrag kopplade till olika anslag inte följts upp på ett tillfredställande vis.

I den planerade nya organisationen kommer ett tydligt upphandlingsansvar att finnas för att säkerställa avrop på ramavtal, upphandlingar och direktupphandlingar. Förbättrade interna rutiner och användandet av extern kompetens ska också bidra till en bättre styrning av upphandlingsverksamheten.

Kvalitativa aspekter och kvalitetssäkring i verksamheterna

Myndighetens kvalitetsarbete har sin grund i de övergripande uppdrag och uppgifter som formuleras i instruktion och regleringsbrev. Utifrån dessa regelverk har TPB formulerat sin vision, verksamhetsidé och de strategier som ska stödja dessa.

Användarperspektivet har fokus på de produkter och tjänster som tillhandahålls i de olika delarna i verksamheten. Genom ett kompetent urvalsarbete, stringenta upphandlingar och ett kontinuerligt utvecklingsarbete ökar produktionsnivåerna och kvaliteten för brukarna varje år. Genom regelbundna användarundersökningar och ett lyhört samarbete med TPB:s intresse- och användarorganisationer bedömer myndigheten att en kvalitetssäkring uppnås.

Produktions- och förvärvsperspektivet fokuserar på effektiviteten i de olika processer och de samarbeten som är nödvändiga för att nå de effekter som är perspektivets strategi. Ett utvecklat internationellt samarbete i open source-frågor, ett internt utvecklingsarbete och ett nationellt förlagssamarbete är nödvändigt för att nå goda resultat. Ett internt system med malltider i processen gör att uppföljning och därmed kvalitetssäkring är möjlig.

Samverkansperspektivet ger, som det beskrivs i resultatredovisningen, en tydlig bild av de samarbeten som TPB är involverad i. En lång rad organisationer, myndigheter och bibliotek utgör TPB:s samverkanspartners i närvärld och omvärld och därmed en viktig del i ett kvalitetsarbete.

Det globala perspektivet har fått en ökad betydelse i och med digitaliseringen av utbudet. Resultatet av detta arbete har inneburit produkter och tjänster som är kvalitativt överlägsna de tidigare. En ökad användbarhet, tillgång till ett ökat utbud 24/7 är tydliga indikatorer på effekterna av detta arbete.

Under 2011 har TPB arbetat med att skapa en ny organisation som ytterligare ska stödja arbetet med effektiva processer och kvalitet i verksamheterna. Under verksamheterna redovisar TPB i siffror hur verksamheten utvecklats i en kvalitativ riktning.

Sammanfattningsvis handlar det i första hand om att erbjuda enskilda låntagare egen nedladdning av talböcker, strömmande läsning via mobiltelefon samt enväglån för punktskrift. I ett projekt har TPB påbörjat arbetet med att skapa förutsättning för en samtidig utgivning av det tillgängliga mediet i förhållande till det tryckta.

Genom att producera drygt en tredjedel av punktskriftsböckerna internt så har produktionstiderna för dessa förkortats med cirka en månad.

Det pågående förbättringsarbetet av TPB:s talsyntesröster höjer kvaliteten på myndighetens talsyntesbaserade produkter. Taltidningsprojektets arbete under 2011 kommer att markant höja kvaliteten på verksamhetens produkter och tjänster.

I studielitteratursverksamheten har den nya produktionsmodellen inneburit att fler titlar finns tillgängliga vid kursstart.

Punktskriftsnämnden har arbetat fram nya riktlinjer som ett led i att ytterligare förbättra kvaliteten på de taktila bilder som TPB producerar.

Genom att katalogisera och göra SPSM:s teckenspråkiga litteratur tillgänglig finns det möjlighet för bibliotek att nu ladda ner cirka 100 olika titlar.

Utveckling av förvaltningskostnader

TPB:s förvaltningskostnader (OH-kostnader) uppgår budgetåret 2011 till 22 milj.kr (2010: 20,4 milj.kr, 2009: 18,3 milj.kr och 2008: 15,6 milj.kr). Ökningen från 2010 till 2011 beror på ökade insatser på HR området samt arbetet med en organisationsöversyn som genomförts bland annat för att ge bättre stöd till de nya uppdrag som myndigheten fått. Från 2009 till 2010 består ökningen främst av kostnader i samband med införlivandet av Taltidningsnämnden, TTN, tillfälliga personalförstärkningar på administrativa avdelningen samt avskrivningskostnader för datorer och inventarier i samband med myndighetens flytt 2009. Ökningen från 2008 till 2009 består i första hand av flyttkostnader i samband med myndighetens flytt till nya lokaler och effekter i samband med övergång till kostnadsmässig anslagsavräkning.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket har till uppgift att i samverkan med andra bibliotek i landet arbeta för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till sådana exemplar av litterära verk som de behöver för att kunna ta del av verken.

Tillgång till litterära verk

Litterära verk

Under 2011 ökade utbudet av tillgänglig litteratur i form av talböcker, punktskriftsböcker och e-textböcker med 6 850 titlar och det samlade beståndet uppgick den 31 december 2011 till 114 771 titlar. Det största antalet produceras på uppdrag av TPB men ett stort antal titlar förvärvas också från svenska och utländska företag och organisationer.

Samtliga talbokstitlar som produceras eller förvärvas görs tillgängliga för nedladdning och i slutet av 2011 uppgick den siffran till drygt 88 300 titlar. Det ökande beståndet innebär ett ökat utbud. Det krävs ett talbokstillstånd som utfärdas av Justitiedepartementet för att få ladda ner talböcker. I dag kan varje folkbiblioteksfilial eller skolbibliotek ladda ner de talböcker som låntagarna efterfrågar. Tillsammans med tjänsten Egen nedladdning har detta resulterat i att antalet nerladdade titlar under 2011 uppgår till 354 100, en ökning med 142 217 titlar (+ 67 %).

Under 2011 ändrades namnet från Enskild nedladdning till Egen nedladdning. Egen nedladdning är en tjänst där låntagare får möjlighet att själva ladda ner böcker från TPB:s digitala bibliotek. Låntagarna får tillgång till tjänsten via sitt folkbibliotek, skolbibliotek eller högskole-/universitetsbibliotek. Resultatet är en ökning av det ackumulerade antalet registrerade låntagare till 11 750 (3 055).

TPB:s utbud av talböcker kan även avlyssnas ”strömmande” i mobiltelefon. Applikationen ”Daisy Reader” finns för såväl Iphone som Android och på kort tid har drygt 2 600 låntagare börjat använda tjänsten. TPB kan glädjande konstatera att dessa båda nya tjänster har inneburit att antalet nya låntagare ökat med 10 % och att merparten av dessa är unga dyslektiker.

Enligt TPB:s bedömning finns totalt sett över 60 000 talbokslåntagare på folkbiblioteken.

Punktskriftsböcker

Beståndet av punktskriftsböcker växer varje år, förra året med 742 titlar. Punktskriftsböcker produceras i många olika format. Punktskriftsböcker distribueras till låntagare via TPB:s punktskriftsutlåning, via folk- och skolbibliotek och genom envägslån. Envägslån innebär att ett exemplar av titeln skickas till låntagaren och när boken är färdigläst behöver inte boken skickas tillbaka. TPB tillhandahåller också punktskriftsböcker till försäljning. Att erbjuda envägslån av nyutkomna punktskriftsböcker har ökat utlåningen av titlar.

TPB lånade ut direkt till 545 låntagare och ett stort antal folk- och skolbibliotek som förmedlar punktskriftsböcker.

Talboksverksamhet

Myndigheten ska särskilt framställa, köpa in och överföra talböcker samt tillhandahålla dessa för försäljning.

Prestationerna under denna verksamhet omfattar produktion och förvärv av talböcker. Effekten som uppnås är en ökning av tillgången till tillgänglig litteratur för personer med läsnedsättning. Av det totala antalet produktioner som påbörjades under året var ca 70 % förslag från användargrupperna. Ett av målen för verksamheten är en samtidig utgivning av det tillgängliga mediet i förhållande till det tryckta. Ett projekt med syftet att se hur detta mål kan uppfyllas för en del av produktionen, har bedrivits under året. Resultatet har visat på möjliga effektiviseringar i produktionsprocessen.

TPB har under 2011 fortsatt att utveckla distributionen av talböcker, detta har resulterat i att fler enskilda själva kan låna och ladda ner böcker från TPB via internet. I kommentarerna till statistik över TPB:s utlåning visas de ökning-
ar som utvecklingen av tjänsten har fått.

Framställning och inköp av talböcker

Tabell 3. Talboksproduktion/förvärv, antal titlar

	2011	2010	2009	2008	2007
Produktion av talböcker	1 821	1 476	1 234	1 416	1 414
Förvärv av talböcker	1 366	835	944	769	1 264
Totalt	3 187	2 311	2 178	2 185	2 678

Kommentar till redovisningen

Den egna produktionen av talböcker ökade under 2011 med cirka 25 % jämfört med året innan och de externa förvärven ökade med 64 %. Detta innebär att den samlade produktionen och förvärven för hela TPB uppgår till 3 187 titlar för biblioteksservice och 1 437 titlar för högskoleservice, totalt 4 624 titlar, vilket är drygt 28 % av den årliga bokutgivningen 2010, enligt statistik från Kungliga biblioteket, KB.

I de externa förvärven ingår 500 titlar på engelska som förvärvats från Royal National Institute of Blind People, RNIB, i England.

Utöver den egna produktionen och förvärven har TPB överfört egna analoga talböcker till DAISY-formatet samt förvärvat överförda analoga talböcker från andra producenter. Dessa digitala förvärv, som uppgår till 1 610 titlar, räknas inte med i jämförelsen med KB-statistiken på grund av att TPB tidigare har förvärvat dessa titlar i det analoga formatet.

Resultatet av den ökade produktionen, förvärven och överföringarna blir att brukarna får tillgång till ett talboksutbud som under 2011 ökat med 6 234 talbokstitlar.

Utlåning, försäljning och låntagare

Tabell 4.

Utlånade talböcker, titlar	2011	2010	2009	2008	2007
Utlånade analoga emballage omräknade till titlar (1,4 ¹)	374	581	1 303	8 947	16 586
Utlånade digitala titlar	26 303	52 795	67 925	115 416	123 528
Summa utlånade titlar	26 677	53 376	69 228	124 363	140 114
Antalet nedladdade titlar av bibliotek och bibliotekens enskilda låntagare	2011	2010	2009	2008	2007
Folkbibliotek	167 135	145 945	126 662	92 002	51 587
Enskilda låntagare	120 154	10 227	–	–	–
Summa	287 289	156 172	–	–	–
Skolbibliotek	26 736	19 703	11 812	5 807	1 400
Enskilda låntagare	3 293	440	–	–	–
Summa	30 029	20 143	–	–	–
Sjukhusbibliotek	678	655	659	543	88
Enskilda låntagare	169	0	–	–	–
Summa	847	655	–	–	–
Högskolebibliotek	3 843	4 818	10 220	14 076	13 958
Enskilda låntagare	32 092 ²	30 095	8 828	–	–
Summa	35 935	34 913	19 048	–	–
Summa: Bibliotek	198 392	171 121	149 353	112 428	67 033
Summa: Enskilda låntagare	155 708	40 762	8 828		
Totalt	354 100	211 883	158 181	112 428	67 033

¹ En analog titel omfattar i snitt 1,4 emballage.

² Siffran redovisas även under Studielitteraturverksamheten, tabell 14.

Kommentar till redovisningen

Den stora tillströmningen av enskilda som laddar ner har också lett till en stor ökning av antalet nedladdningar. Det totala antalet nedladdningar för året uppgår till 354 100 (211 883). Det är de enskilda låntagarna som står för den stora ökningen under året. Men bibliotekens nedladdningar har också ökat och är fortfarande fler än för de enskilda låntagarna. Det kan finnas flera skäl för att bibliotekens nedladdningar ökar. Dels har möjligheterna för biblioteken att låna fysiska exemplar från TPB begränsats och det intresse för talböcker som tjänsten Egen nedladdning väckt kan också ha lockat fler nya talbokslåntagare till biblioteken. Utlåningen av fysiska talböcker fortsätter att minska. År 2011 var minskningen hela 50 %.

Låntagare

Tabell 5.

Antalet bibliotek och studerande som är registrerade på TPB

	2011	2010	2009	2008	2007
Folkbibliotek	1 062	1 039	1 030	1 005	1 020
Skolbibliotek	3 851	3 831	3 766	3 643	3 502
Sjukhusbibliotek	264	265	266	264	258
Högskolebibliotek	150	147	149	147	140
Högskolestuderande	9 066	8 429	7 310	6 062	4 747
Totalt	14 393	13 711	12 521	11 121	9 667

Antalet bibliotek och studerande som är registrerade på TPB

	2011	2010	2009	2008	2007
Folkbibliotek	403	468	519	560	599
Skolbibliotek	616	666	719	808	774
Sjukhusbibliotek	25	29	43	50	56
Högskolebibliotek	47	61	73	79	89
Högskolestuderande	1 379	1 386	1 911	2 001	2 099
Totalt	2 470	2 610	3 265	3 498	3 617

Antalet enskilda låntagare som använder TPB:s nedladdningstjänst och som registrerats via det egna biblioteket. Ackumulerad för perioden 2010–2011.

	2011	2010	2009	2008	2007
Folkbibliotek	6 749	504	–	–	–
Skolbibliotek	1 047	27	–	–	–
Sjukhusbibliotek	9	0	–	–	–
Högskolebibliotek	3 945	2 524	–	–	–
Totalt	11 750	3 055	–	–	–

Kommentar till redovisningen

2011 innebar genombrottet för tjänsten Egen nedladdning. År 2010 fick högskolestudenterna tillgång till tjänsten och 2011 introducerades den även för folkbibliotekens låntagare. Även skolbibliotek började under året ge elever med läsnedsättning tillgång till tjänsten. **Under 2011 har det ackumulerade antalet användare mer än trefaldigats, 11 750 (3 055).** Dessa personer är fortfarande låntagare på sina egna bibliotek. Det är biblioteken som ger sina låntagare tillgång till TPB:s tjänst. TPB:s låntagare är biblioteken, punktskriftslåntagare och högskolestuderande. Under året har antalet ökat med 682 låntagare. Antalet låntagare som lånar fysiska exemplar har dock minskat med 140.

Försäljning av talböcker

Tabell 6. Försålda talböcker, antal exemplar

	2011	2010	2009	2008	2007
Till privatpersoner	127	142	118	–	–
Till bibliotek	25 587	25 667	30 199	18 760	–
Totalt	25 714	25 809	30 317	18 760	–

Kommentar till redovisningen

TPB tillhandahåller talböcker till försäljning via två återförsäljare, BTJ och Inläsningstjänst AB, ILAB. Dessa båda företag laddar ner exemplar från TPB:s digitala bibliotek och försäljer dem till biblioteken. BTJ säljer även till privatpersoner. Under 2011 har försäljningen av talböcker till bibliotek minskat något och till privatpersoner har försäljningen varit marginell. Försäljningen minskar som en följd av att biblioteken kan ladda ner själva.

Myndigheten ska särskilt framställa, köpa in och överföra punktskriftsböcker samt tillhandahålla dessa för försäljning.

Punktskriftsverksamhet

Prestationerna under denna verksamhet har lett till en ökad produktion av punktskriftstitlar möjliggjord genom produktionen i en automatiserad process. Under 2011 har förbättringar gjorts i produktionssystemet för att på ett mer automatiskt sätt framställa punktskriftsböcker. Resultatet och därmed effekten har blivit att 237 (34 %) av de 688 titlarna för det allmänna biblioteket har kunnat framställas internt till en mycket låg kostnad och produktionstiden har förkortats med minst en månad.

Under året har ett migreringsarbete av äldre punktskriftstitlar påbörjats. Titlar migreras från tidigare produktionsformat till Portable Embosser Format, PEF, och lagras i det digitala arkivet. Detta innebär att även äldre titlar kan enväglånas och att TPB har ett internationellt datorformat för ett framtida

utbyte av titlar. Cirka 3 800 titlar har migrerats under året. Utvecklingen av envägs lån har gjort att ingen låntagare behöver stå i kö för att få en önskad titel som finns digitalt lagrad.

Portable Embosser Format, PEF, är ett datorformat som används för att återge punktskriftsböcker på ett exakt och otvetydigt sätt, oberoende av språk, plats, inställningar på punktskriftsskrivare, skrivregler för punktskrift och datormiljö. Under 2011 tilldelades TPB priset "WBU Braille21 Award" för den bästa uppfinningen inom punktskriftsområdet. Priset delades ut vid konferensen *Braille21* i Leipzig. Bakom konferensen och priset står World Blind Union, den internationella organisationen för personer med synnedsättning.

Sammantaget har produktionsprocesser, migrering och förändrad utlåning inneburit positiva effekter för verksamhetens användare, genom ett ökat tillskott av litteratur.

Under året har TPB arbetat fram en taktill strategi för området under åren 2012–2016. Strategin kommer att användas i den årliga verksamhetsplaneringen för produkter och tjänster.

Nyproducerade punktskriftstitlar har presenterats månatligen genom listan *Nya punktskriftsböcker från TPB*, som når totalt 358 prenumeranter. Under året har TPB även kunnat tillhandahålla en version med endast barnböcker för unga läsare av punktskrift.

Antal producerade, inköpta och försålda respektive utlånade punktskriftsböcker

Tabell 7. Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker

	2011	2010	2009	2008	2007
Produktion/förvärv	742	409	367	326	354
varav högskoleservice	40	2	5	5	4

Kommentar till redovisningen

Av summan 742 produktioner/förvärv är 729 egen produktion och av dessa var 689 (inklusive två taktila böcker) framställda för den allmänna biblioteksservicen och 40 för högskoleservice. **Detta innebär en ökning med 82 % jämfört med 2010.** Den ökade produktionen är ett sätt att möta en ökad efterfrågan från vuxna läsare som läser många böcker per år. Antalet punktskriftsböcker för högskolestuderande har ökat markant på grund av att flera punktskriftsläsare har påbörjat högskolestudier.

Målet att 50 % av titlarna skall vara barn- och ungdomsböcker har inte fullt ut uppnåtts då efterfrågan på vuxentitlar varit stor, 47 % av årets producerade titlar var barn- och ungdomstitlar.

Tabell 8. Utlånade och försålda punktskriftsböcker

	2011	2010	2009	2008	2007
Utlånande volymer	18 170	19 334	20 414	23 958	24 478
varav barnböcker	4 492	4 899	5 820	6 738	6 756
Försålda exemplar	522	534	486	512	805

Myndigheten ska främja tillgången till punktskrift och taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning.

Kommentar till redovisningen

TPB har lånat ut 18 170 punktskriftsvolymer till 545 låntagare. Under 2011 har en stor del av utlåningen, 46 %, skett genom envägslån. Envägslånen innebär att låntagaren inte behöver returnera den lånade boken, men också att omlåning av utlånade böcker inte behövs. Eftersom utlåningsstatistiken traditionellt alltid har räknats i utlåning/omlåning bidrar envägslånen till en lägre utlåningssiffra eftersom omlåning på envägslånen saknas. Utvecklingen för punktskriftsutlåningen kan alltså tolkas som positiv även om utlåningssiffrorna visar en viss nedgång.

Försäljningen av böcker har minskat något vilket är förväntat i och med att envägslånen ökar.

Tillgången på taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Tabell 9. Taktila bilder böcker

	2011	2010	2009	2008	2007
Bestånd av taktila bilderböcker	67	65	60	56	53
Försålda exemplar	305	307	233	198	361

Kommentar till redovisningen

Två nya titlar har producerats i collageteknik. En av dessa, *Prinsessan på ärten* har producerats genom ett samarbete med punktskriftsbiblioteket i Norge. Samproduktion av taktila bilderböcker innebär att produktionskostnaden minskar.

Två böcker har överförts i form av punktskriftsbok med tre taktila bilder i collageteknik samt med den tryckta boken i ficka på pärmen: *Billy och bollen* av Birgitta Stenberg och *Pelle Kanin* av Beatrix Potter.

En efterfrågade taktil bilderbok, *Tomten* av Viktor Rydberg, har tryckts om för försäljning.

Utvecklingsverksamhet

Utvecklingsverksamheten på myndigheten leder till ett antal nya produkter och tjänster som får effekter för verksamheternas användare. Utveckling och förbättring av talsyntesröster innebär högre kvalitet på TPB:s syntetiska produktioner. Den påbörjade utvecklingen av taltidningarna kommer att innebära stora förändringar för användarna, genom att man får tillgång till all information i tidningarna.

TPB ska främja utvecklingen av nya medier för att öka tillgängligheten till litterära verk och dagstidningar för personer med funktionsnedsättning.

Talsyntesutveckling

TPB har ett egenutvecklat talsyntessystem, Filibuster, där TPB tidigare har utvecklat både en manlig och en kvinnlig svensk röst.

Under 2011 har vi utvecklat en dansk röst åt Nota, TPB:s motsvarighet i Danmark. TPB har även vidareutvecklat den svenska kvinnliga rösten, dels en allmän förbättring vad gäller uppfattbarhet, dels en anpassning mot tidningstext inför fältförsöket med talsyntestidningar.

Taltidningsutveckling

Taltidningen 2.0 – uppdrag att utveckla taltidningsverksamheten

Den 23 juni 2010 gav regeringen TPB, TTN och Kommunikationsmyndigheten PTS ett gemensamt uppdrag att intensifiera pågående utveckling samt reformera taltidningsverksamheten enligt den inriktning som föreslås i tidigare rapporter från myndigheterna. Inom ramen för uppdraget har utvecklingsprogrammet Taltidningen 2.0 startats.

Under 2011 har ett stort antal aktiviteter inom uppdraget genomförts.

- Två delrapporter har färdigställts och lämnats till Kulturdepartementet (1 mars och 1 september). I rapporterna beskrivs en ny modell för taltidningsverksamheten som baseras på Internetdistribution och talsyntes samt en plan för genomförandet av ett teknikskifte 2013–2014.
- Arbetet med att förbereda teknikskiftet har pågått under hela året och målet är nu fastställt att samtliga radio- och cd/kassett-taltidningar ska ha övergått till den nya tekniken i juni 2014. Ett planeringsråd med representanter från tidningsföretagen och TPB har bildats.
- Ett led i förberedelserna är ett fältförsök i Uppsala och Norrköping med start februari 2012 där den nya modellen för verksamheten testas. Fältförsöket baseras på nya tekniska lösningar som tagits fram under året i samarbete med bland annat tidningsutgivare, teknikleverantörer och synskadade taltidningsanvändare.
- Kostnadsberäkningar har tagits fram som visar vilka besparingar man kan göra genom att införa den digitala tekniken.
- Kontakterna har fördjupats med tidningsföretag, brukarorganisationer, syncentraler och andra aktörer i tidnings- och hjälpmedelsbranschen.

Myndigheten har även till uppgift att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för synskadade, personer med funktionsnedsättning som inte förmår hålla i eller bläddra i en tidning, afatiker och dyslektiker.

Ett viktigt krav på framtida konsumtionsformat är att ge användaren stor valfrihet när det gäller konsumtionsutrustning eftersom IT-kompetensen varierar kraftigt inom målgruppen. Nulägesbilden är att en majoritet av användarna skulle föredra att läsa tidningen med hjälp av samma DAISY-spelare som man använder för att läsa annat material som talböcker och länstaltidningar.

Taltidningar produceras i dag i första hand som nedkortade och mänskligt inlästa versioner av tryckta dagstidningar och distribueras via radio och post. 23 av 102 taltidningar ges ut i elektronisk textversion och läses med hjälp av mobiltelefon med talsyntes. Talsyntesbaserade taltidningar står för en mindre del av den totala kostnaden.

Taltidningsverksamhet

Dagstidningar

Taltidningsnämnden beslutar om stöd till dagstidningar för utgivning av talade versioner av dagstidningen i enlighet med förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar. Nämnden svarar, enligt samma förordning, dessutom för upphandling, fördelning och vidareutveckling av sådana mottagare som behövs för att prenumeranter ska kunna lyssna på taltidningen.

I det befintliga systemet finns tre sorters taltidningar. Radiotidningen, som är inläst och distribueras via radionätet och tas emot i en speciell radiotidningsmottagare. Kasset- och cd-tidningen, även den inläst, som ges ut på kasset eller cd och distribueras med post eller tidningsbud. Talsyntestidningen (RATS), som distribueras till en mobiltelefon och som där läses upp med hjälp av talsyntes. Mottagarutrustningen för radiotidningar och talsyntestidningar tillhandahålls kostnadsfritt till abonnenterna och finansieras av Taltidningsnämnden.

Under året har en stor del av arbetet fokuserats på olika räddningsåtgärder för taltidningar som hotat att lägga ned verksamheten på grund av ekonomiska svårigheter. Vid sammanträdet i maj beslutade därför nämnden om en temporär höjning av schablonersättningen med 4 %. Höjningen gällde endast innevarande år. Rent ekonomiskt blev konsekvensen att inga taltidningsmottagare har köpts in.

Flera viktiga aktiviteter mot ett nytt taltidningssystem har genomförts under 2011, vilket redogörs för närmare i avsnittet ”Taltidningsutveckling”.

Kostnader och kostnadsutveckling

Den totala kostnaden för taltidningsverksamheten under åren 2007 till 2011 redovisas i tabell 10. Värt att notera för år 2011 är att inga taltidningsmottagare har köpts in, vare sig för radiotidningar eller för talsyntestidningar (RATS). Däremot har en viss utveckling av systemet med talsyntestidningar skett.

Tabell 10. Totala kostnader för taltidningsverksamheten i milj.kr. 2007–2011

	2011	2010	2009	2008	2007
Inlästa taltidningar	117,3	113,3	118,1	118,9	116,9
varav Radiotidningar	108,4	104,9	109,5	110,2	107,5
varav kassett-/cd-tidningar	8,9	8,4	8,6	8,7	9,4
Inköp av radiotidningsmottagare	–	1,9	2,9	5,8	10,8
Talsyntestidningar (RATS)	8	6,1	5,7	7,7	6,4
varav Inköp nya mottagare	–	3,8		2	
Samverkan med TPB och utveckling av Taltidningsverksamheten	–		0,3		
Totalt exkl. utbyte av mottagare	125,3	119,3	124	126,6	123,3
Totalt inkl. utbyte av mottagare	125,3	125,1	127	132,4	134,1

Kommentar till redovisningen

Tabellen ovan avser totalkostnaderna under en sexårsperiod. Den totala kostnaden för taltidningsverksamheten 2011 var 125,3 mnkr.

Ett annat sätt att redovisa kostnadsutvecklingen över tid är att relatera utvecklingen av taltidningsverksamhetens kostnader till antalet årsabonnemang på taltidningar. I tabell 15 redovisas dessa uppgifter för perioden 2007–2011.

Tabell 11. Kostnader per årsabonnemang i tkr 2007–2011

	2011	2010	2009 ¹	2008 ²	2007 ²
Kassett-/cd-tidningar	18,2	14,8	15,7	15,5	16,5
Radiotidningar	17,2	15,4	15,4	15	15
Talsyntestidningar	9,3	11,4	7,3	9,8	8,9
Totalt	16,4	14,9	14,6	14,5	14,5

¹ Uppgifterna fr.o.m. år 2009 redovisas inklusive inköp av radiotidningsmottagare då dessa kostnader ingår i ordinarie anslag.

² Uppgifterna för år 2007 till 2008 redovisas exklusive de engångskostnader om 25 milj.kr. som nämnden fått utöver ordinarie anslag för utbyte av radiotidningsmottagare.

Kommentar till redovisningen

Den lägre kostnaden för talsyntestidningar 2011 beror på att inga mottagare köptes in under året. Den högre kostnaden för radio-, kassett-/cd-tidningar beror på minskat abonnentantal.

Utveckling av talsyntestidningar

Under 2011 har utvecklingen av talsyntestidningar intensifierats med målsättningen att göra tekniken mer lättanvänd för IT-ovana användare. Systemet för talsyntestidningar (RATS) har vidareutvecklats på följande områden:

- Stöd för ny mottagarutrustning som bygger DAISY Online Delivery-protokollet¹
- XML- och talsyntesbaserad produktion och publicering av talsyntestidningar i DAISY 2.02-formatet

¹ www.daisy.org/online-delivery/

TPB ska förse högskolestuderande personer med funktionsnedsättning i form av läshandikapp med sådana exemplar av studielitteratur som de behöver för att kunna ta del av litteraturen.

Studielitteraturverksamhet

TPB har under året samverkat med universiteten och högskolorna för att effektivisera och förbättra servicen till studenter med läsnedsättning. Verksamheten har under året präglats bland annat av ökade möjligheter för de studerande att själva låna böcker via TPB:s webbaserade katalog och via nedladdning och läsning i mobil. En ökad och utvecklad produktion av syntetiskt framställd litteratur tillsammans med en förproduktion har fått tydliga effekter för servicen till användargruppen högskolestuderande.

Under 2011 fanns en större andel kurslitteratur tillgänglig redan vid terminsstart, tack vare TPB:s nya produktionsmodell. Den nya modellen består av att

talböcker produceras utifrån ett internt urval av nyutgiven högskolelitteratur. Under året producerades 100 titlar, merparten med syntetiskt tal. En mätning vid årets utgång visade att 79 % av böckerna hade lånats ut vid minst ett tillfälle. Den populäraste titeln, *Utbildningsvetenskap för förskolan*, hade lånats ut 33 gånger. En reservation måste göras för att ytterligare utlåning skett via nedladdning med appen Daisy Reader. För denna nedladdning saknar TPB tillgång till statistik.

Under året har TPB arbetat med att lyfta fram de läsprogram och appar som TPB erbjuder studenter utan kostnad. Detta har minskat behovet av de traditionella DAISY-spelare TPB har haft i sitt bestånd. Den minskade efterfrågan har bidragit till beslutet att TPB upphört att låna ut DAISY-spelare till studenter på högskola och universitet. Dock har de studenter som lånat en spelare erbjudits att behålla spelaren utan kostnad.

TPB:s arbete med att göra tjänsten Egen nedladdning tillgänglig för alla talboksberättigade låntagare i Sverige har gjort att behovet av en separat service för låntagare av arbetslitteratur har minskat. Låntagarna erbjuds istället enklare och snabbare tillgång till TPB:s bestånd via Egen nedladdning.

Antal låntagare

Tabell 12. Antal låntagare

	2011	2010	2009	2008	2007
Studerande med synskada	224	151	162	189	215
Studerande med rörelsehinder	102	47	74	87	92
Studerande med läs- och skrivsvårigheter	3 414	1 036	1 483	1 535	1 622
Studerande med andra läshandikapp	604	144	178	182	160
Basårstuderande	39	8	14	8	10
Summa aktiva studenter	4 383	1 386	1 911	2 001	2 099
varav kvinnor	2 980	956	1 303	1 354	1 420
varav män	1 403	430	608	647	679

Kommentar och slutsatser

Från och med 2011 redovisas här studenter registrerade hos TPB som har rätt att beställa nyproduktion av obligatorisk kurslitteratur. Tidigare år har i tabellen redovisats "aktiva studenter". Begreppet "aktiva" studenter innebar att studenten lånat något direkt från TPB. Då många övergått till att ladda ner själva blir det begreppet alltmer missvisande för TPB:s verksamhet. Utöver de 4 383 studenter som är registrerade hos TPB finns ett antal som lånar/laddar ner utan att vara registrerade med rättighet att beställa nyproduktion. De använder sitt universitetsbibliotek eller annat bibliotek.

Det är samordnaren för studenter med funktionsnedsättning på respektive universitet/högskola som ansöker för studentens räkning om att hon/han ska få rätt till nyproduktion från TPB. Samordnaren intygar i sin ansökan till TPB att den studerande har rätt till kompensatoriska åtgärder på universitet/högskolan på grund av sin funktionsnedsättning.

Produktion och förvärv av studielitteratur

Tabell 13. Produktion och förvärv

	2011	2010	2009	2008	2007
Producerade DAISY ljud med mänsklig röst	493	536	760	695	754
Producerade DAISY text och ljud med mänsklig röst	1				
Producerade DAISY ljud med talsyntesröst	943	743	638	719	604
Förvärvade DAISY ljud	–	1	1	6	1
Producerade punktskriftsböcker	40	2	7	8	4
Producerade e-textböcker	130	106	53	129	132
Producerade förstoringer	–	–	2	5	41
Förvärvade punktskriftsböcker	–	–	–	1	–
Total produktion och förvärv	1 607	1 388	1 461	1 563	1 536

Kommentar och slutsatser

Antalet nyproducerade titlar har totalt sett ökat med 16 % jämfört med 2010. Andelen talböcker som framställts med talsyntes fortsätter att öka. Även efterfrågan och produktion av e-textböcker och punktskriftsböcker har ökat. Ökningen av andelen talböcker med syntetiskt tal beror till stor del på den nya produktionsmodellen.

Utlåning

Tabell 14. Utlåning

	2011	2010	2009	2008	2007
Utlånade direkt från TPB	3 949	5 122	7 554	9 205	9 898
Antal nedladdade och utlånade från bibliotek	3 843	5 339	10 220	14 076	13 958
Nedladdade av enskilda studenter	32 092	30 095	8 828	–	–
Totalt utlånade titlar	39 884	40 556	26 602	23 281	23 856
Antal nedladdningsbara titlar	88 336	81 130	75 821	65 782	55 441

Kommentar och slutsatser

Under 2009 infördes direktnedladdning via TPB:s webbaserade katalog för enskilda studentlångtagare. Allt fler av dessa långtagare laddar ned talböcker via TPB-katalogen, vilket har minskat behovet av beställningar från TPB eller det egna universitets- eller högskolebiblioteket.

Nya verksamheter

Verksamhet för personer med synnedsättning

Från den 1 januari 2011 överfördes en del verksamheter för personer med synnedsättning från SRF till TPB. De verksamheter som togs över var fem taltidningar och fem punktskriftstidningar för barn och vuxna, almanackor i punktskrift, anpassning av sällskapsspel, lästjänsten via fax, *Melodikryss* i punktskrift, de punktskriftsfrämjande barnverksamheterna såsom Punktklubben för barn 5–12 år och Punktväskan för de yngre barnen samt kostnadsansvar för produktion av kursmaterial till punktskriftskurser för vuxna.

Det är därför av största vikt att TPB nu erbjuder tidningar i både punkt- och talform, både till barn och vuxna. Innehållet i tidningarna ska, för att skapa jämlika förutsättningar, ge ett urval av aktualiteter och trender i samhället, men också erbjuda läsupplevelse och underhållning. Det finns också en ambition att tillhandahålla artiklar och inslag med målgruppens eget perspektiv i fokus. En av veckotidningarna innehåller ett korsord i punktskrift, vilket är uppskattat. Det finns också en serietidning som taltidning. Vid övertagandet valde SRF att behålla sin barn- och ungdomstidning som medlemstidning inom förbundet. Därför startade TPB tidningen *Popcorn*, tillgänglig för alla i målgruppen. Sveriges Radios *Melodikryss* i punktskriftsform är en annan populär produkt som man kan prenumerera på via Punktskriftstjänsten. Det finns idag 33 prenumeranter på *Melodikryss*.

Punktväskan är ett läs- och skrivförberedande material. Den delas ut av syncentralerna runt om i Sverige till föräldrar till barn med svår synnedsättning/blindhet. Innehållet i väskan ska ge idéer till lek och aktivitet som passar som förberedelse för punktskrift.

Lästjänsten via fax är en servicetjänst som personer med synnedsättning kan abonnera på. I detta abonnemang ingår en fax som kunden kan använda till att skicka material som de sedan får uppläst i telefon. Tjänsten är viktig ur ett självständighetsperspektiv. Kunden får snabbt tillgång till den information de själva inte kan läsa, utan att behöva be andra om hjälp. TPB hanterar abonnemang och skickar ut faxmaskiner, men uppläsningstjänsten är upphandlad av extern aktör. Under perioden juli – december 2011 behandlades 895 ärenden i Lästjänsten.

Att synanpassa de vanligaste sällskapsspelen är ytterligare en aktivitet som främjar delaktighet och lika förutsättningar. TPB förser en återförsäljare, enligt avtal, med ett basutbud av spel. Vi har låtit tillverka lottringar, bingobrickor samt punktmärkt kortlekar. Det finns också en ambition att utöka och variera spelutbudet.

Almanackor i punktskrift är också en produkt som säljs via återförsäljare. Vi har inför år 2012 framställt 895 almanackor i olika utförande. Under året producerades också en taktil adventskalender.

Sammanfattning

Vid övertagandet av verksamheter från SRF kompletterade TPB:s utbudet av produkter och tjänster för målgruppen personer med synnedsättning. TPB

TPB ska via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda synskadade personer kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället.

erbjuder nu tidningar för barn, ungdomar och vuxna som innehåller just den kompletterande samhällsinformation som uppgiften innebär. Det finns tidningar som förmedlas i taltidningsform samt punktskriftstidningar. En del av punktskriftstidningarna går att få i både fullskrift och kortskrift, allt för att passa den enskilde prenumeranten. Förutom tidningarna tillhandahålls även almanackor och sällskapsspel i anpassad form via en återförsäljare. Det är viktiga produkter ur ett jämlikhets- och delaktighetsperspektiv.

Lästjänsten via fax är en av de nya tjänsterna som har stor betydelse för brukarnas självständighet. Verksamheterna Punktklubben och Punktväskan har som syfte att positivt inverka på läs- och skrivförmågan hos unga punktläsare. Det är verksamhet som förhoppningsvis på sikt ökar förutsättningarna att ta del av information och orientera sig i det allmänna nyhetsflödet. Övertagandet från SRF har inneburit möjligheter att effektivisera verksamheten och därmed skapa förutsättningar för en utveckling.

TPB ska göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Kulturtidskrifter

Från och med januari 2011 övertog TPB uppdraget att göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, från Kulturrådet. I dagsläget innebär detta att TPB fördelar stöd till inlästa versioner av kulturtidskrifterna. För detta erhåller TPB 500 tkr årligen som en del av förvaltningsanslaget.

Stödet omfattar kostnader för redigering och inläsning av talade versioner av kulturtidskriften. Under året har ett preliminärt ansökningsförfarande införts. Detta innebär att tidningen gör en preliminär ansökan i december månad för nästkommande år. Grundläggande villkor för att få stödet är att tidskriften erhållit produktionsstöd från Kulturrådet. De tidningar som preliminärt beviljats stöd, får som tidigare stöd efter varje producerat nummer.

Stödet, som tidigare hette kassettstöd, har i samband med detta bytt namn till taltidskriftstöd. Under 2011 har 14 tidningar erhållit stöd till en sammanlagd summa av knappt 559 tkr.

Genom att införa ett ansökningsförfarande för taltidskriftsstödet, ges en överblick över vilka tidskrifter som producerar inlästa versioner och till vilka kostnader. Det ger möjlighet att verka för sänkta produktionskostnader genom en upphandling, vilket innebär att fler tidskrifter kan producera inlästa versioner.

TPB ska främja teckenspråkig litteratur.

Teckenspråkig litteratur

TPB har under året fortsatt samarbetet med Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, och Örebro stadsbibliotek för att tillgängliggöra SPSM:s produktion av teckenspråkig litteratur via TPB-katalogen. Sedan halvårsskiftet 2011 har bibliotek ute i landet därför möjlighet att ladda ner omkring 100 olika titlar av teckenspråkig litteratur. Böckerna riktar sig främst till barn och unga. Reaktionen har varit mycket positiva från de bibliotek som laddar ned dem.

TPB har även spelat in ett teckenspråkigt informationsmaterial och publicerat det på hemsidan www.tpb.se. Ambitionen är att göra mer information på webben tillgänglig i teckenspråkigt format.

Utskrivningstjänst av punktskrift

Punktskriftstjänsten är en individuell service för personer med dövblindhet och personer med synskada. Här kan punktskriftsläsare utan kostnad få tryckt material av olika slag, till exempel bruksanvisningar, musiktexter, tidningsartiklar, matrecept och stickbeskrivningar samt lokala dövtidningar överfört till punktskrift. Personer med synskada kan beställa upp till 1 200 originalsidor per person och år och obegränsat antal kopior. Personer med dövblindhet har inga begränsningar i antalet sidor.

Man kan prenumerera på innehållsförteckningen ur ett urval tidningar och tidskrifter, för att sedan beställa de artiklar man vill ha. Innehållsförteckningar ur tidskrifter skrivs ut i fullskrift på papper. Övrigt material kan man välja att få utskrivet enligt önskemål, till exempel med eller utan förkortningar. Alla utskrifter är kostnadsfria.

Punktskriftstjänsten för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare arbetar för att ge kunderna en individuell service på hög nivå. Tjänsten är av stor betydelse för beställarna och uppskattas mycket av dem som använder den. Vanligast är att man beställer tidningsartiklar, men några skickar också regelbundet in eget material för punktning. Det är viktigt för självständigheten att inte alltid vara beroende av familj eller andra i närheten utan att kunna få sina privata saker översatta utan att det passerar någon i ens närhet.

Antalet ärenden har under året minskat med 15 %, samtidigt har det producerade antalet punktskriftssidor ökat med 8 %. Detta beror till stor del på

TPB ska ha en central utskrivningstjänst av punktskrift för dövblinda.

förändringar som effektiviserat produktion och administration, både hos TPB och producenterna.

Punktskriftstjänsten för synskadade och dövblinda punktskriftsläsare hade sammanlagt 135 (147) aktiva beställare under året, av dessa var 20 dövblinda punktskriftsläsare. En dövblind person beställer i snitt 1 577 (1 464) sidor. Antalet användare ökade med knappt 4 %.

Tabell 15. Punktskriftstjänsten

	2011	2010	2009	2008	2007
Antal ärenden	10 360	12 114	13 178	11 811	12 293
Antal registrerade kunder	346	333	321	614	614

TPB ska inom sitt verksamhetsområde lämna information och råd till bibliotek och organisationer.

Information och råd

Samverkansaktiviteter

Referensgrupper

TPB:s referensgrupper träffas vardera två gånger per år i syfte att effektivisera och förbättra servicen till målgruppen samt samverka kring myndighetens verksamhetsområde.

- Inom högskoleområdet har TPB inrättat två referensgrupper för högskolebibliotekarier respektive samordnare för studenter.
- Inom folkbiblioteks- och skolbiblioteksområdet har TPB en referensgrupp. I gruppen finns deltagare från folkbibliotek, skolbibliotek och regionbibliotek.

Informationsaktiviteter

TPB har en stor informationsverksamhet som riktar sig till användare, förmedlare och omvärld. Syftet med insatserna har varit att stötta bibliotek, organisationer med flera i deras tillgänglighetsarbete för att nå fler inom målgruppen. De 55 000 användarna har under året vuxit med 10 % och är nu drygt 60 000 och flertalet av dessa nytilkomna användare är unga dyslektiker, en kategori som vi tidigare haft svårt att nå. Det som främst attraherat de nya användarna är enkla och attraktiva lösningar för strömmande lyssning i mobiltelefon samt tillgång till tjänsten Egen nedladdning av cirka 90 000 digitala talböcker till datorn.

Under år 2011 TPB genomfört föreläsningar, konferenser och studiedagar. TPB har besökt alla biblioteksregioner och län i Sverige och informerat folkbiblioteken om tjänsten Egen nedladdning samt inlett arbetet med att informera om tjänsten till landets alla skolbibliotek. Detta som förberedelse inför den informationskampanj riktad till allmänheten som kommer att genomföras hösten 2012

Myndigheten producerar också tidskrifter, trycksaker och annat informationsmaterial.

Integration och utbyte

Jämställdhetsperspektiv

TPB redovisar könsuppdelningen mellan män och kvinnor i studielitteraturverksamheten samt under taltidningsverksamhetens redovisning av antalet abonnenter.

Mångfaldsperspektiv

TPB har sedan ett antal år en tjänst som mångspråksbibliotekarie, med speciellt ansvar för produktion och förvärv, samt information inom området.

Barnperspektivet

TPB:s särskilda webbplats för barn skapades för att ge information och erbjuda ett enkelt sätt för barn att skicka in frågor till TPB:s barnbibliotekarie. Under året har frågor och boktips sänts in via webbplatsen från barn, föräldrar och lärare. Många barn med läsnedsättningar har svårt att hitta inspirerande tips för läsning. Boktips från TPB:s barnbibliotekarie har därför funnits med i de bägge taltidningarna *Oboj* och *Popcorn* i varje nummer under året. Boktips från barnbibliotekarien läggs också ut på Barnens TPB.

Internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete

TPB arrangerade under året ett möte för barnbibliotekarierna på TPB:s systerbibliotek i Norge och Finland. På mötet diskuterades framför allt punktskrift och taktila bilder. Eftersom det är ett litet område där TPB nationellt är den enda aktören är det viktigt med erfarenhetsutbyte internationellt. Samarbetet har också genererat gemensam produktion av taktila bilderböcker.

TPB deltar sedan 2011 i projektet TIGAR som till stor del finansieras av FN-organet WIPO. Målet med TIGAR är en digital plattform för utbyte av metadata och filer (talböcker och punktskrift) mellan länder världen över. Syftet är att ge låntagare med läsnedsättning ett större utbud att låna utifrån och därmed minska kostnaderna hos producerande organisationer genom att ta del av andras produktioner och slippa dubbelproducera.

Kunskapsspridning och omvärld

TPB har:

- Deltagit i träffar för folkbibliotekens tillgänglighetskonsulenter på länsnivå.
- Deltagit i kampanjen Digidel, för ökad digital delaktighet.
- Skapat konton på Facebook och Twitter för att kommunicera med användare samt sprida och inhämta information inom vårt arbetsområde.
- TPB:s barnbibliotekarie har samarbetat med läns- och regionbiblioteken i barnkonsulentgruppen och i Kärnhusgruppen, deltagit i Statens kulturråds två arbetsgrupper med barnlänskonsulenter för barnbokskatalogen respektive stärka små barns språkutveckling samt i Punktskriftsnämndens barngrupp för att stärka läsning av punktskrift bland barn.

TPB ska i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Erfarenhetsutbyte med andra relevanta svenska myndigheter ska också integreras i myndighetens verksamhet.

Högskoleområdet

TPB:s verksamhet med service till högskolestuderande med läsnedsättning har marknadsförts genom ett antal aktiviteter inom Sverige och internationellt.

- Utställning vid SPSM:s konferens om vuxenutbildning.
- Föreläsning på Svenska DAISY-konsortiets konferens *DAISY idag och imorgon*.
- Föredrag på LINK Conference 2011 *"The Only Disability in Education is the Reluctance to Change: How Do You Make Change Happen?"*

TPB:s webbplats www.tpb.se

TPB:s webbplats ger information om myndighetens uppdrag och verksamhet. Webbplatsen har i snitt 39 000 besök fördelat på 14 000 unika besökare i månaden. Totalt har webbplatsen haft drygt 472 000 besökare 2011.

Tidskrifter och nyhetsbrev

TPB har två tidskrifter, *Bibliotek för alla* och *Vi punktskriftsläsare*. *Bibliotek för alla* utkommer med fyra nummer per år och vänder sig till personer verksamma inom området samt till en intresserad allmänhet. Tidskriften informerar om bibliotekets verksamhet samt speglar omvärlden inom tillgänglighetsområdet. *Bibliotek för alla* har drygt 2 600 prenumeranter av den tryckta tidskriften och drygt 350 prenumeranter som får den inläst som DAISY text och ljud.

Vi punktskriftsläsare utkommer med två nummer per år och är en samproduktion med Punktskriftsnämnden. Tidskriften riktar sig till punktskriftsläsare och presenterar bibliotekets verksamhet samt ger information från Punktskriftsnämnden. *Vi Punktskriftsläsare* har cirka 800 prenumeranter, varav drygt 500 läser den i punktskrift.

Under året skickades 10 nyhetsbrev till drygt 2 100 prenumeranter i kategorierna bibliotek, taltidningar, län samt högskolebibliotek och samordnare.

Konferenser, studiedagar och studiebesök

- TPB har tagit emot ett antal studiebesök med inriktning på verksamheten, varav 1 svenskt och 4 utländska, totalt 40 personer.
- TPB anordnade i samarbete med det Svenska DAISY-konsortiet en tvådagars konferens, *DAISY idag och imorgon*.
- TPB har anordnat fyra studiedagar för bibliotekspersonal på folk-, skol- och högskolebibliotek.
- Genom Kärnhusgruppen arrangerade TPB i samarbete med Svensk biblioteksförening en konferens för bibliotekspersonal om tillgänglig barnbiblioteksverksamhet.
- TPB arrangerade i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten och Örebro stadsbibliotek en workshop om teckenspråkig litteratur.

Föreläsningar

Medarbetare från TPB har under året inbjudits att presentera myndighetens arbete både i Sverige och internationellt.

- TPB föreläser regelbundet på konferenser och informationsträffar och samarbetar med folk-, läns- och regionbibliotek.

- TPB har föreläst på utbildningarna för biblioteks- och informationsvetenskap vid två av landets universitet.
- TPB deltog med två föredrag under Biblioteksdagarna i maj.
- TPB deltog även med föredrag under IFLA:s World Library and Information Congress i Puerto Rico samt vid LINK Conference 2011 i Antwerpen.

Mässor

TPB deltog med både monter och föredrag vid tre mässor, Bok- och biblioteksmässan i Göteborg, Skolforum i Stockholm samt Dysleximässan i Skellefteå. TPB deltog även med föredrag vid Botkyrka bokmessa.

Amy-priset

Vid Bok- och biblioteksmässan delades också TPB:s tillgänglighetspris Amy-priset ut. Priset kan gå till ett förlag eller en institution, organisation eller förmedlare – till exempel bibliotek och skola – som under året har satsat på tillgängliga medier på ett spännande eller framgångsrikt sätt. Vinnare blev Skriv- och Läscentrum vid Komvux Kärnan i Helsingborg, som också föreläste om sin verksamhet på Svenska DAISY-konsortiets konferens.

Återrapportering av uppdrag inom området

Katalogisering och produktion

TPB har under året producerat och katalogiserat drygt 4 100 egna titlar. Utöver den egna produktionen har TPB under 2011 katalogiserat och tillgängliggjort 22 titlar producerade av Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, av vilka merparten är syntetiska talböcker producerade av TPB för SPSM:s räkning. Samtliga titlar kan laddas ned direkt via TPB:s webbaserade katalog, TPB-katalogen.

TPB har fortsatt samarbetet med Örebro stadsbibliotek och SPSM vad gäller teckenspråkig litteratur och katalogiserat 92 titlar som kan laddas ned via TPB-katalogen. Dessa böcker är producerade av SPSM.

I samverkan med Synskadades Riksförbund, SRF, har 77 titlar tillgängliggjorts via TPB-katalogen. Titlarna består till största delen av DAISY-talböcker och de är samtliga nedladdningsbara. De talboks-inläsningar som i länsbibliotekens regi görs lokalt ute i landet, sammanförs även de i TPB-katalogen. År 2011 tillgängliggjordes totalt 74 titlar i katalogen.

På universitets- och högskolebiblioteken läser man in viss kurslitteratur i DAISY-format. Inläsningarna utgörs av kortare kompendier, rapporter och tidskriftsartiklar och lades tidigare i ett digitalt arkiv vid namn ALI för vilket Lunds universitetsbibliotek, LUB, hade samordningsansvar. Efter samarbete mellan LUB och TPB har under 2011 samtliga titlar i ALI-arkivet överförts till TPB-katalogen och universitets- och högskolebiblioteken levererar numera sina nya inläsningar direkt till TPB för katalogisering. Under året har cirka 200 sådana nya inläsningar tillgängliggjorts i TPB-katalogen, utöver de drygt 700 tidigare inläsningarna från ALI-arkivet.

Utöver de uppgifter som myndigheten har får den åta sig att utföra uppdrag inom sitt verksamhetsområde.

Inom TPB finns en nämnd för punktskrift och taktil läsning, Punktskriftsnämnden. Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja och utveckla taktil läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade.

Särskilda organ

Punktskriftsnämnden

En undersökning av hur vuxna personer uppfattar taktila bilder har genomförts under året. Resultatet presenterades vid ett seminarium på Konstfack – som även filmades och finns tillgängligt på Internet. Det är en förebildelse för att ta fram nya riktlinjer för framställning av taktila bilder. Nya riktlinjer är ett led i att ytterligare förbättra kvaliteten på de taktila bilder som TPB och andra aktörer tar fram för barn och vuxna med synnedsättning. Ambitionen är också att undersöka nyttan för barn med andra funktionsnedsättningar att använda taktila bilder.

Ett forsknings- och utvecklingsprojekt på Mälardalens högskola i Eskilstuna har initierats av nämnden och fått anslag från Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse. Som en del i projektet har en e-learningplattform tagits fram som kan förmedla hur man går tillväga för att lära barn med synnedsättning att läsa taktila bilder.

Nämnden har organiserat en arbetsgrupp med personer både från nämnden och utanför den som arbetar kring "barns och ungas inläring och läsning av punktskrift".

Nämnden yttrar sig om offentliga utredningar och uttalar sig om frågor inom sitt område. Under året har en skrivelse skickats till regeringen med rubriken "Rätten att läsa och skriva gäller alla barn: Om utbildning i punktskrift och taktila bilder – för barn och ungdomar med svår synnedsättning och blindhet.

Punktskriftsnämnden är fortsatt medlem i Standardiseringen i Sverige, SIS, för att engagera sig i frågor som rör nämndens uppdrag. Nämnden har under året deltagit i SIS tekniska kommitté om "Konsument- och transportförpackningar". Nämnden är också medlem i designorganisationen IIID, The International Institute for Information Design.

Nämnden har ett särskilt uppdrag att utarbeta riktlinjer för den svenska punktskriften

Nämndens skriftserie *Svensk punktskrift* innehåller för närvarande 15 titlar, de flesta är till försäljning medan några är gratis. Under året har arbete pågått med en ny upplaga av skrivregelsamlingen *Skrivregler för matematik och naturvetenskap*, dessutom har ett nytt arbete om schacknotation i punktskrift inletts.

Nämnden har tagit fram och följer principer för tillgänglighet till information både vad gäller konferenser och skriftliga material. Exempelvis är webbsidor som handlar om punktskrift tillgängliga både för personer med synskada och för andra.

Nämnden ska medverka till internationellt samarbete inom området

Medlemmar i nämnden har deltagit i en konferens i Helsingfors för punktskriftsnämnderna i de nordiska länderna. De årligen återkommande nordiska konferenserna som initierats av nämnden har visat sig vara värdefulla genom

möjligheten att utbyta idéer och utveckla ett samarbete för att ta fram riktlinjer och skrivregler. Medlemmar i nämnden har också deltagit konferensen "World Congress Braille21 – Innovations in Braille in the 21st Century", i Leipzig.

På begäran av myndigheten ska nämnden ge råd och upplysningar till myndigheten i frågor som rör punktskrift och taktill läsning

Nämnden har under året deltagit i arbetet med att ta fram en strategi för TPB för det taktila området, ett arbete som kom till på initiativ av nämnden.

Taltidningsnämnden

Nämnden har till uppgift att genom informationsinsatser söka intressera tidningsföretag att starta utgivning av taltidningar

Under 2011 har det ekonomiska utrymmet varit begränsat och Taltidningsnämnden har därför inte bedrivit något aktivt informationsarbete för att intressera tidningsföretag att starta utgivning av nya taltidningar. Nya ansökningar har dock behandlats. Vidare beslutade nämnden i maj att tillfälligt höja schablonbeloppet med 4 % i syfte att "rädda" nedläggningshotade taltidningar.

Inom TPB finns ett särskilt beslutsorgan för radio- och kassettidningar (taltidningar) Taltidningsnämnden, sedan 1 augusti 2010.

Nämnden har de uppgifter som följer av förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Nämnden ska verka för att taltidningar distribueras med digital teknik och använder talsyntesteknik, särskilt vid start av nya taltidningar

Två tidningar beviljades stöd för att ingå i ett testprojekt med talsyntestidningar som avlyssnas i en vanlig knapptelefon. Projektet kommer att utvärderas i början av 2012. En lågfrekvent cd-tidning som tidigare var inläst, har övergått till talsyntesteknik men med samma distributionsform.

Informationsbrev om inriktning fr.o.m. 2013

TTN beslutade under året att gå ut med ett informationsbrev till företag med stöd för utgivning av radio-, kassett- och cd-tidning. Brevet behandlade inriktningen för taltidningsverksamheten (talsyntes och Internetdistribution) från och med 2013, ny förordning och stödmodell och att man från nämndens och myndighetens sida vill ge tidningsföretag och berörda parter möjligheten att delta i planeringen inför tekniskskiftet.

Nämnden ska verka för att abonnenter på taltidningar får utbildning och sådant stöd som underlättar för dem att tillgodogöra sig tidningarna och att sköta den tekniska utrustning som behövs för mottagningen

Service och stöd till abonnenter

Radiotidningsabbonenter har möjlighet att få råd och fortlöpande utbildning avseende handhavande av radiotidningsmottagaren. Dels finns en telefonsupport för hjälp och felanmälan, och vidare möjlighet att skicka in mottagaren för

reparation. RATS-abonnenter kan få motsvarande service vid fel på mottagaren. På uppdrag av TTN finns en fadder som ska instruera abonnenten hur man använder RATS-mobilen för att lyssna på taltidningen.

Instruktörsträff

TTN:s kansli och myndighetens administrationsavdelning anordnade en träff för RATS-instruktörerna den 4 maj 2011 i Göteborg. Mötet var ett tillfälle för kansliet att ta del av faddrarnas erfarenheter av att utbilda abonnenter, samt att ta in synpunkter från faddrarna om hur systemet fungerar. Kansliet informerade om det pågående utvecklingsprojektet Taltidningen 2.0. Träffen var uppskattad och planer finns för en ny träff under 2012.

Nämnden ska följa och analysera utvecklingen av verksamheten med utgivning av taltidningar

Abonent- och taltidningsutveckling

Vid utgången av 2011 utgavs sammanlagt 97 tidningstitlar som taltidning. 79 av dessa är taltidningar i inläst version (66 radiotidningar, 4 kassettidningar och 9 cd-tidningar) och 23 är talsyntestidningar. Fyra tidningar kom ut som både radiotidning och talsyntestidning. En tidning kom ut som både radio- och cd-tidning. Sammanlagt gavs 102 taltidningar ut 2011.

Taltidningarna täcker i dag i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets alla dagstidningar ges i dag ut även som taltidning. TTN följer kontinuerligt abonnentutvecklingen genom att löpande inhämta uppgifter om antalet abonnenter från dagstidningarna. Resultatet sammanställs kvartalsvis i nämndens statistikrapporter.

I tabell 16 redovisas abonnent- och taltidningsutvecklingen mellan 2010 och 2011.

Tabell 16. Antal taltidningar och abonnenter 2011

	Antal tidningar	Förändring 2010–2011	Antal abonnenter	Varav kvinnor	Varav män	Övriga	Förändring 2010–2011
Radiotidningar	66	0	6 309	2 963	3 024	322	-501
Kassettidningar	4	-1	87	44	37	6	-21
CD-tidningar	9	0	400	209	176	15	-38
Talsyntestidningar	23	1	852	338	482	32	6
Totalt	102	0	7 648	3 554	3 719	375	-554

Kommentar till redovisningen

Abonentstatistiken för olika typer av taltidningar är uppdelad på kvinnor och män och visar totalt sett på en jämn fördelning mellan könen. Abonnenterna på talsyntestidningarna utgörs dock till större delen av män. Flera tidningar rapporterar samtidigt en viss osäkerhet i den könsuppdelade statistiken vilket bland annat beror på att ett abonnemang kan användas av flera personer i hushållet. En viss andel av abonnemangen innehåller också av till exempel institutioner. TTN bedömer att jämställdhetsperspektivet är viktigt vid ett kommande teknikskifte för taltidningsverksamheten. Antalet abonnenter minskade mellan

2010 och 2011. Nya abonnenter strömmar till kontinuerligt, men då uppsägningarna samtidigt är stora, är nettoförändringen fortsatt negativ under 2011. Antalet abonnenter minskade med 544 under 2011.

Återrapportering av uppdrag inom verksamheten

Barn- och ungdomsstrategi

I regleringsbrevet för 2011 fick Talboks- och punktskriftsbiblioteket i uppdrag att utforma en strategi för sin barn- och ungdomsverksamhet för åren 2012–2014. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) den 29 september 2011.

Kompetensförsörjning

Sjukfrånvaro TPB

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro 60 dagar eller mer, av den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i förhållande till respektive grupps sammanlagda tillgängliga arbetstid. Sjukfrånvaron är redovisad i procent.

Tabell 17. Sjukfrånvaro

	2011	2010
Totalt	6,0	5,7
60 dagar eller mer	53,1	57,7
Kvinnor	7,1	6,4
Män	4,0	4,5
Anställda –29 ¹	–	–
Anställda 30–49	6,3	4,1
Anställda 50–	5,8	7,4

¹ Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte då medelantalet anställda i gruppen de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio.

Kompetensförsörjning

Det övergripande målet för TPB:s kompetensförsörjning är att attrahera, utveckla och behålla kvalificerade medarbetare. Vi vill ha en dynamisk, flexibel och relevant kompetens för nuvarande och kommande uppdrag. TPB eftersträ-

var en god balans avseende kön, ålder, etnicitet och funktionshinder, och de möjligheter till olika kompetenser som spridning av erfarenhet ger.

Från 1 augusti 2010 har Taltidningsnämnden genom regeringsbeslut inkorporerats i TPB, liksom de nya uppdragen avseende tillgängliggörande av teckenspråkig litteratur samt de verksamheter (tidsskrifter för barn, lästjänst med flera) som övertogs från SRF. Arbetet med regeringsuppdraget ”Taltidningen 2.0 Utvecklingsprogram kring framtidens taltidningar” har fortgått som planerat under 2011.

Med anledning av de nya uppdragen har TPB under 2011 arbetat med en genomgripande organisationsöversyn för att skapa en gemensam, effektiv och enhetlig organisation för befintliga och nya uppdrag. De nya uppdragen kräver också en utveckling av TPB:s kompetensprofil, och en kompetensförsörjningsplan tas fram parallellt med att ny organisation fastställs. Arbetet är vid årsskiftet i sin slutfas, och ny organisation beräknas vara i drift från andra kvartalet 2012.

Personalförsörjning

Vid årsskiftet är 76 (72) personer anställda vid TPB. Antalet årsarbetskrafter har varit något färre, 67,85, beroende på föräldra- och tjänstledigheter. Av myndighetens anställda är 66 (61) procent kvinnor och 34 (39) procent män. Medelåldern har sjunkit något, och är vid årsskiftet 48 (49) år. Personalomsättningen har varit 13 (20) procent, vilket innebär en betydligt högre rörlighet än tidigare på TPB. 2010 års exceptionella rörlighet bestod i avveckling av TPB:s manuella utlåning.

Kompetensutveckling

Under 2011 har den totala kostnaden för extern utbildning för medarbetarna uppgått till 671 tkr (439) vilket ger en genomsnittlig kostnad på 9,2 (5,5) tkr per medarbetare exklusive ledarskapsutbildningen. TPB har utöver de individuella utvecklingsplanerna fortsatt satsningen med att höja organisationens projektkompetens. Chefsutvecklingen med delegerat ledarskap har under 2011 fokuserat på organisation, styrning samt utvecklingsarbete i respektive medarbetargrupp. Ledarskapspolicy är framtagen, och arbete med implementering kommer att ske under 2012. TPB har också liksom tidigare varit aktiva deltagare vid nationella och internationella konferenser för ett utökat kunskapsutbyte.

Arbetsmiljö och hälsa

Den totala sjukfrånvaron är 6,0 (5,7) procent, och har alltså ökat något framför allt avseende korttidsfrånvaron. Kostnaden för företagshälsovård per anställd har under året varit 1 887 (6 610) kr, alltså betydligt lägre än föregående år. Skillnaden utgörs av att TPB vartannat år har ergonomigenomgång av samtliga arbetsplatser samt utbildning i HLR för alla medarbetare. Specifika insatser avseende den psykosociala arbetsmiljön har också upphandlats som komplement till ordinarie företagshälsovård.

För att skapa goda möjligheter att anpassa arbetet till medarbetarnas individuella behov erbjuder TPB sedan flera år flexibel arbetstid, och även möjlighet till individuell anpassning av arbetstiden. Myndigheten främjar även motion och därför finns möjlighet att motionera på arbetstid, samt till subventionerad motion på fritiden. TPB erbjuder också för medarbetaren gratis gym i de nya lokalerna. Som extra friskvård har TPB anordnat en stadsvandring under året, och en grupp har haft innebandy i TPB:s gym.

I januari 2011 genomförde TPB en medarbetarenkät med fokus framförallt på den psykosociala arbetsmiljön. Arbetet med åtgärdsplaner och aktiviteter för att bibehålla styrkor och utveckla förbättringsområden har pågått i samtliga arbetsgrupper under året, och följs upp med ny enkät i januari 2012. Arbetet är genomfört partsgemensamt.

Jämställdhet och mångfald

TPB eftersträvar en god spridning bland medarbetarna avseende kön, ålder, etnisk mångfald och funktionsnedsättning vilket garanterar olika kompetenser och gör TPB väl rustat att möta framtidens krav. TPB:s målgrupper, det vill säga personer med synskada eller andra funktionsnedsättningar som försvårar läsande, är som tidigare representerade inom myndigheten. I TPB:s ledningsgrupp, inklusive myndighetschef, är sammansättningen 50 % kvinnor och 50 % män. Den totala chefsgruppen utgörs av 67 % kvinnor och 33 % män.

Finansiella dokument

Resultaträkning

(tkr)	Not	2011	2010
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	101 907	96 417
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	2 851	2 092
Intäkter av bidrag		3 841	1 774
Finansiella intäkter	3	200	53
Summa		108 800	100 336
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-43 358	-40 700
Kostnader för lokaler		-3 803	-3 921
Övriga driftskostnader	5	-56 453	-51 143
Finansiella kostnader	6	-198	-74
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 987	-4 498
Summa		-108 800	-100 336
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		126 106	35 324
Lämnade bidrag	7	-126 106	-35 324
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

(tkr)	Not	2011-12-31	2010-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	8	8 572	9 903
Rättigheter och andra immateriella anläggnings- tillgångar	9	3	9
Summa		8 575	9 913
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	966	454
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	2 608	1 838
Summa		3 574	2 292
Fordringar			
Kundfordringar		488	464
Fordringar hos andra myndigheter	12	3 025	4 191
Övriga fordringar		788	0
Summa		4 305	4 655
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		1 923	2 056
Upplupna bidragsintäkter		23	0
Övriga upplupna intäkter		148	63
Summa		2 094	2 119
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	1 556	8 375
Summa		1 556	8 375
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		17 416	11 626
Summa		17 416	11 626
SUMMA TILLGÅNGAR		37 521	38 979

(tkr)	Not	2011-12-31	2010-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskaptal			
Statskapital	14	52	52
Summa		52	52
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	15	0	56
Summa		0	56
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	16	10 630	8 890
Skulder till andra myndigheter		1 830	1 664
Leverantörsskulder		13 023	18 200
Övriga skulder		1 126	591
Summa		26 609	29 343
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		3 284	3 798
Oförbrukade bidrag	17	6 931	5 057
Övriga förutbetalda intäkter		645	672
Summa		10 860	9 528
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		37 521	38 979

Anslagsredovisning

Anslag (tkr)	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 1 8:1 Ramanslag							
Presstödsnämnden							
ap.2 Prestödsnämnden – del till Talboks- och punktskriftsbiblioteket	18	2	0	0	2	-2	0
Uo 1 8:3 Ramanslag							
Stöd till radio- och kassettidningar							
ap.2 Stöd till radio- och kassettidningar – del till Talboks- och punktskriftsbiblioteket	19	320	0	-320	0	0	0
Uo 15 1:5 Ramanslag							
Bidrag till vissa studiesociala ändamål							
ap.1 bidrag till vissa studiesociala ändamål	20	4 974	31 000	-4 974	31 000	-19 939	11 061
Uo 17 3:2 Ramanslag							
Talboks- och punktskriftsbiblioteket							
ap.1 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	21	430	85 272	0	85 702	-83 109	2 593
Uo 17 11:5 Ramanslag							
Stöd till taltidningar							
ap.1 Stöd till taltidningar	22	0	125 456	0	125 456	-125 253	203
Summa		5 727	241 728	-5 295	242 160	-228 303	13 857

Redovisning av bemyndigande i årsredovisningen

Anslag/Anslagsbenämning (tkr)	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
					2012	2013	2014
Uo 15 1:5 Ramanslag							
ap.1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	23	7 000	2 645	2 188	2 188	0	0
Uo 17 3:2 Ramanslag							
ap.1 Talboks- och punktskriftsbiblioteket		5 000	488	1 264	1 264	0	0
Summa		12 000	3 133	3 452	3 452	0	0

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring FBF samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 10 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 5 tkr bokförts som periodavgränsningsposter. Motsvarande beloppsgräns föregående år var 5 tkr.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas från och med år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2010, 1 391 tkr, har år 2011 minskat med 289 tkr.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 20 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

5 år Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter

Biblioteksdatasystem Axapta och Mikromarc

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Övriga kontorsmaskiner och personbil

Inredningsinventarier

3 år Datorer och kringutrustning

Maskiner och tekniska anläggningar

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Styrelseledamöter	Andra styrelseuppdrag	Ersättning
Sandström, Annika ordförande	Överklagandenämnden för högskolan (ordf.); Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm (ers. ordf.)	30 333
Hultengård, Per	Yttrandefrihetskommittén; Reklamombudsmannens styrelse; Bonus Presskopla (S)	21 666
Berggren, Dan	–	10 733
Carlsson, Gunilla	Göteborgs hamn AB (L)	9 000
Finnström, Åsa	–	7 500
Kjellin, Margareta	Länsstyrelsens styrelse i Gävleborgs län (L); Hjälpmiddelsinstitutets styrelse (ers.)	3 000
Näslund, Stefan	–	7 500
Tjäder, Claes	Norrbacka-Eugeniastiftelsen styrelseledamot	7 500
Widsell, Ulrica	Svenska Journalistförbundet och JISAB (vice ordf.); Jour- nalisternas a-kassa (vice ordf.); styrelsen för Frilansjour- nalisternas Servicebolag (L); TCO:s styrelse (S)	6 000

Ledande befattningshavare	Styrelseuppdrag	Lön
Roland Esaiasson	Bibliotekschef	910
Övriga förmåner		41

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2011	2010
Totalt	6,0	5,7
Andel 60 dagar eller mer	53,1	57,7
Kvinnor	7,1	6,4
Män	4,0	4,5
Anställda –29 år ¹	–	–
Anställda 30–49 år	6,3	4,1
Anställda 50 år–	5,8	7,4

¹ Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte eftersom medeltalet av antalet anställda i gruppen –29 de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio personer.

NOTER (tkr)

Resultaträkning	2011	2010
Not 1 Intäkter av anslag		
Intäkter av anslag	101 907	96 417
Summa	101 907	96 417
Summa "Intäkter av anslag" och "Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag" (228 013 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (228 303 tkr) på anslagen. Skillnaden beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009 (289 tkr). Denna post har belastat anslag Uo 17 3:2, men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.		
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	2 333	984
Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	519	1 108
Summa	2 851	2 092
Not 3 Finansiella intäkter		
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	188	47
Övriga ränteintäkter	1	6
Övriga finansiella intäkter	11	0
Summa	200	53
Not 4 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal) ¹	28 610	26 283
Övriga kostnader för personal	14 748	14 417
Summa	43 358	40 700
¹ Av sakanslaget 17 11:5 Stöd till taltidningar har 651 tkr använts till personalkostnader.		
Not 5 Övriga driftskostnader		
Köp av varor	36 885	35 223
Köp av tjänster	17 698	14 128
Övrigt	1 870	1 792
Summa¹	56 453	51 143
¹ Av sakanslaget 17 11:5 Stöd till taltidningar har 1 815 tkr använts till övriga driftskostnader.		
Not 6 Finansiella kostnader		
Övriga finansiella kostnader	198	74
Summa	198	74
Not 7 Transferringar		
Taltidningsnämndens bidrag till taltidningar	122 786	35 024
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, bidrag till Synskadades riksförbund	2 805	300
Talboks- och punktskriftsbiblioteket, bidrag till kulturtidskrifter	515	0
Summa	126 106	35 324

Balansräkning		2011-12-31	2010-12-31
Not 8	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	22 861	20 563
	Årets anskaffningar	2 469	2 298
	Summa anskaffningsvärde	25 330	22 861
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-12 958	-9 390
	Årets avskrivningar	-3 800	-3 568
	Summa ackumulerade avskrivningar	-16 758	-12 958
	Utgående bokfört värde	8 572	9 903
	Ingående anskaffningsvärde har korrigerats ned med 65 tkr och ingående ackumulerade avskrivningar har korrigerats med motsvarande belopp. Detta påverkar inte utgående bokfört värde.		
Not 9	Rättigheter och andra immateriella anläggnings-tillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	20	20
	Summa anskaffningsvärde	20	20
	Ingående ackumulerade nedskrivningar	-11	-4
	Årets avskrivningar	-7	-7
	Summa ackumulerade avskrivningar	-18	-11
	Utgående bokfört värde	3	9
Not 10	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	500	150
	Årets anskaffningar	724	350
	Summa anskaffningsvärde	1 224	500
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-46	-16
	Årets avskrivningar	-212	-30
	Summa ackumulerade avskrivningar	-258	-46
	Utgående bokfört värde	966	454
Not 11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	7 318	8 893
	Årets anskaffningar	1 738	628
	Årets försäljningar/utrangeringar	-230	-2 203
	Summa anskaffningsvärde	8 826	7 318
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-5 480	-6 791
	Ingående ackumulerade uppskrivningar	0	29
	Årets avskrivningar	-968	-669
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	230	1 951
	Summa ackumulerade avskrivningar	-6 218	-5 480
	Utgående bokfört värde	2 608	2 102

Balansräkning		2011-12-31	2010-12-31
Not 12 Fordringar hos andra myndigheter			
	Fordran ingående mervärdesskatt	2 978	4 125
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	47	66
	Summa	3 025	4 191
Not 13 Avräkning med statsverket			
Anslag i icke räntebärande flöde			
	Ingående balans	8 517	1 720
	Redovisat mot anslag	145 192	56 929
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-155 701	-50 132
	Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	-1 992	8 517
Anslag i räntebärande flöde			
	Ingående balans	-432	-829
	Redovisat mot anslag	83 111	75 107
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-85 272	-74 710
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 593	-432
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag			
	Ingående balans	1 391	1 686
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-289	-294
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 102	1 391
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken			
	Ingående balans	-1 101	748
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	8 175	5 928
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-157 736	-57 909
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstittlar	153 709	50 808
	Saldo	3 047	-425
	Belopp under utredning ¹	1 992	-675
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	5 039	-1 100
	Summa Avräkning med statsverket	1 556	8 375
¹ Av beloppen under utredning så hänför sig 919 tkr till omföringar under bokslutsperioden mellan anslag och betalvägar som kommer att korrigeras snarast. Resterande belopp hänförs till ett systemfel som uppstod under december, då dubbelbetalningar gick ut till leverantörer. Då dessa återbetalades så skedde det i flera fall i fel betalningsflöde. Detta kommer att korrigeras snarast.			
Not 14 Statskapital			
	Ingående balans	52	52
	Utgående balans	52	52

Balansräkning		2011-12-31	2010-12-31
Not 15	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	56	109
	Årets pensionskostnad	0	1
	Årets pensionsutbetalningar	-32	-54
	Korrigerig pensionsskuld	-24	0
	Utgående avsättning	0	56
Not 16	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	8 890	10 960
	Under året nyupptagna lån	6 727	3 515
	Årets amorteringar	-4 987	-5 585
	Utgående balans¹	10 630	8 890
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	13 000	13 000
	Efter att myndigheten tagit upp lån i Riksgälden i december omprövades beslutet att en immateriell anläggningstillgång skulle kostnadsföras istället. Detta innebär att TPB har lånat upp 116 tkr för mycket budgetåret 2011.		
Not 17	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	5 537	3 704
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer eller privatpersoner	1 394	1 353
	Summa	6 931	5 057

Anslagsredovisning

- Not 18** Uo 1 8:1 ap.2
Presstödsnämnden – del till Talboks- och punktskriftsbiblioteket (Ramanslag)
Disponeras av Talboks- och punktskriftsbiblioteket.
Anslaget är räntebärande.
- Not 19** Uo 1 8:3 ap.2
Stöd till radio- och kassettidningar – del till Talboks- och punktskriftsbiblioteket (Ramanslag)
Myndigheten får inte disponera det ingående överföringsbeloppet från föregående år enligt årets regleringsbrev.
Anslaget är icke räntebärande.
- Not 20** Uo 15 1:5 ap.1
Bidrag till vissa studiesociala ändamål (Ramanslag)
TPB får inte disponera ingående överföringsbelopp.
Enligt regleringsbrevet disponerar TPB en anslagskredit på 1 550 tkr.

Anslagsredovisning

Not 21 Uo 17 3:2 ap.1

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (Ramanslag)

Enligt regleringsbrevet disponerar TPB en anslagskredit på 2 558 tkr.

TPB får disponera hela det ingående överföringsbeloppet, då detta understiger 3% av föregående års tilldelning 74 330 tkr enligt regleringsbrevet.

Not 22 Uo 17 11:5 ap.1

Stöd till taltidningar (Ramanslag)

Av anslaget får högst 1 200 tkr användas för vissa löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverksamheten. 651 tkr har använts till angivet ändamål.

Enligt regleringsbrevet disponerar TPB en anslagskredit på 3 764 tkr.

Anslaget är icke räntebärande.

Bemyndiganden

Not 23 Uo 15 1:5

Bidrag till vissa studiosociala ändamål

Talboks- och punktskriftsbiblioteket bemyndigas att under 2011 beställa produktion av studielitteratur som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 7 000 tkr under 2012. Inga åtaganden får göras för tid därefter.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

tkr	2011	2010	2009	2008	2007
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	13 000	13 000	13 000	13 000	10 000
Utnyttjad	10 630	8 890	10 960	10 354	8 668
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	6 173	6 173	6 173	5 505	2 160
Maximalt utnyttjad	0	0	3 256	4 119	2 498
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	189	47	10	20	58
Räntekostnader	196	0	2	41	9
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	1 200	1 200	1 980	3 100	1 000
Avgiftsintäkter	2 851	2 092	3 012	3 014	4 835
Anslagskredit					
Beviljad 1 8:1 ap.2	0	12			
Utnyttjad	0	0			
Beviljad 1 8:3 ap.2	0	914			
Utnyttjad	0	0			
Beviljad 15 1:5 ap.1	1 550	1 450	2 700	2 500	1 540
Utnyttjad	0	0	2 317	742	0
Beviljad 17 3:2 ap.1	2 558	2 229	3 587	2 103	2 088
Utnyttjad	0	0	0	1 312	1 339
Beviljad 17 11:5 ap.1	3 764	2 229	3 587	2 103	2 088
Utnyttjad	0	0	0	0	1 312
Anslag					
<i>Ramanslag 1 8:1 ap.2</i>					
Anslagssparande	0	2			
varav intecknat	0	0			
<i>Ramanslag 1 8:3 ap.2</i>					
Anslagssparande	0	320			
varav intecknat	0	0			
<i>Ramanslag 15 1:5 ap.1</i>					
Anslagssparande	11 061	4 974	0	0	1 577
varav intecknat	0	0	0	0	0
<i>Ramanslag 17 3:2 ap.1</i>					
Anslagssparande	2 593	430	829	257	0
varav intecknat	0	0	0	0	0
<i>Ramanslag 17 11:5 ap.1</i>					
Anslagssparande	203				
varav intecknat	0				

tkr	2011	2010	2009	2008	2007
Bemyndiganden					
Tilldelade	12 000	12 000	13 000	11 000	12 000
Summa gjorda åtaganden	3 455	3 133	3 525	6 983	7 395
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	68	66	70	73	78
Medelantalet anställda (st)	73	72	79	82	85
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 524	1 451	1 421	1 390	1 318
Kapitalförändring¹					
Årets	0	0	498	-1 038	-191
Balanserad	0	0	-498	-2 377	-2 186

¹ Fr.o.m. år 2009 avräknas anslag kostnadsmässigt och därför blir årets kapitalförändring +/- 0.

Analog talbok: En talbok som lästs in på rullband och lånas ut på kassett.

BIBSAM (nu Nationell samverkan): En avdelning för nationell koordinering samt utveckling av svenska forskningsbibliotek, som formellt ingår i Kungliga biblioteket.

BURK: Bibliotekstjänsts folkbibliotekskatalog i vilken TPB katalogiserar sina titlar inklusive metadata.

Collageteknik: De taktila bilderböcker som TPB har producerat sedan tidigt 90-tal är gjorda i collageteknik. Bilderna monteras av olika slags material.

DAISY 4 standarden: Den kommande standarden som kommer att integrera det kommersiella EPUB-formatet. Se vidare EPUB.

DAISY Direkt: Ett projekt för att utveckla enskild nedladdning av talböcker direkt från TPB:s digitala bibliotek till alla låntagare.

DAISY-konsortiet: En internationell sammanslutning av bibliotek och organisationer som arbetar för en gemensam standard för inläst och uppmärkt text. Sverige representeras i det internationella konsortiet av Svenska DAISY-konsortiet.

DAISY ljud: DAISY ljud är en talbok som enbart är en ljudupptagning.

DAISY text och ljud: DAISY text och ljud innehåller text och ljud samt eventuella illustrationer och har tidigare kallats fulltext-DAISY

DTBook: Den del av DAISY-standarderna som beskriver textinnehållet i en DAISY-bok heter DTBook.

Emballage: En förpackning för en talbok med cd-romskiva eller kassetter.

EPUB3: Ett öppet, standardiserat format framtaget av IDPF (International Digital Publishing Forum).

E-textböcker: Elektroniska textböcker, läses med läsprogram (ofta Textview) och talsyntes eller punktskriftsskärm (punktskriftsdisplay).

IFLA: International Federation of Library Associations and Institutions, är en internationell biblioteksorganisation.

Holdback: En väntetid (tre månader) innan BTJ:s inläsningar blir tillgängliga via nedladdning från TPB:s digitala arkiv

Kassett- och cd-tidningen: Inläst tidning som ges ut på kassett eller cd och distribueras med post eller tidningsbud

Kulturtidskrifter: Tidskrifter som omfattar olika intressen och samhällsfrågor. Kulturrådet fördelar varje år statliga medel till kulturtidskrifter

Kärnhusgruppen: En samarbetsgrupp för tillgänglig barnbiblioteksverksamhet.

LIBRIS: Kungliga Bibliotekets nationella fria katalogdatabas i vilken TPB:s katalogposter kommer att visas från och med 2012.

LL-förlaget: LL-förlaget gör lättlästa böcker för unga och vuxna och är knutet till Centrum för Lättläst

Läshandikapp: Svårighet att läsa tryckt text.

Migrering: Överflyttning från ett format till ett annat

Nedladdning: En talbok beställd via TPB:s webbaserade katalog överförs via internet till beställaren.

Open source: Öppen källkod, är datorprogram där källkoden är tillgänglig att använda, läsa, modifiera och vidare distribuera för den som vill.

PEF: Ett tryckformat för punktskrift, Portable Embosser Format.

Plectalk-spelare: En talboksspelare som kan läsa böcker och tidningar i DAISY-formatet.

Punktskriftsbok: En bok med punktskrift. En punktskriftstitel kan bestå av flera volymer.

Punktskriftsnämnden: Nämnd som är knuten till TPB. Punktskriftsnämndens uppgifter återfinns i TPB:s förordning med instruktion (2007:1290).

Punktskriftsvolym, se Punktskriftsbok:

Radiotidningen: Inläst tidningar som distribueras via radionätet och tas emot i en speciell radiotidningsmottagare som Taltidningsnämnden tillhandahåller

Samordnare på universitet och högskolor: Vid alla universitet och högskolor finns det en kontaktperson som är samordnare för studenter med funktionshinder.

Storytels DAISY Reader: Appen är ett fritt, svenskt läsprogram från Storytel som fungerar i Apples iPhone, iPad och iPod Touch, samt för Android.

Svällpappersbilder: Svällpapper är ett papper med en beläggning av små kulor av plast som sväller vid upphettning.

Student Direkt: Projekt som startats av TPB för att utveckla och möjliggöra för högskolestuderande att själva låna och ladda ner talböcker via TPB-katalogen.

Taktila bilder, se Taktilt illustrerade böcker.

Taktilt illustrerade böcker: Böcker med bilder som är avläsningsbara via känseln.

Talbok, se DAISY ljud

Talsyntes: Programvara som omvandlar text till tal.

Talsyntestidningen (RATS): En elektronisk tidning som distribueras till en mobiltelefon och läses upp med hjälp av talsyntes.

Teckenspråkig litteratur: Litteratur som tillgängliggjorts genom teckenspråk och som läses på dvd

TIGAR-projektet: Projektet syftar till att möjliggöra talbokslån på en global nivå. Intressenter i Sverige är TPB och Sveriges Författarförbund.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av
kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Johanneshov den 21 februari 2012

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Roland Esaiasson', written over a horizontal line.

Roland Esaiasson
Myndighetschef

